

Published Monthly by
 Knights of Lithuania
 366 W. Broadway,
 SO. BOSTON 27, MASS.

DIEVUI IR TĖVYNEI

Year's subscription: U.S. and
 Canada \$3.00; foreign \$3.50;
 single copy 30 cents.

EDITOR — ANTANAS VAIČIULAITIS 2087 No. Main Ave., Scranton 8, Pa.
 ASST. EDITOR — PHYLLIS GRENDALE 366 W. Broadway, S. Boston 27, Mass.

Knights of Lithuania Supreme Council Officers 1948-49

REV. J. C. JUTKEVIČIUS, Spiritual Director 153 Sterling St., Worcester 4, Mass.
 JOSEPH BOLEY, President 5 East 62nd St., New York, N. Y.
 AL WESEY, 1st Vice-President 102 Maple St., Great Neck, N. Y.
 FRANK J. PETERSON, 2nd Vice President 3018 Vinewood, Detroit 16, Mich.
 ANNE M. KLEM, Corresponding Sec'y. 183 Dukes St., Kearny, New Jersey
 HELEN SHIELDS, Recording Sec'y. 217 Wharton St., Philadelphia 47, Pa.
 ANNA MAE UZNIS, Financial Sec'y. 3079 Maybury Grand, Detroit 16, Mich.
 FRANK GUDELIS, Treasurer 129 Rita St., Dayton 4, Ohio
 REV. MODESTAS STEPAITIS, O.F.M., Trustee Franciscan Monastery, Kennebunk Port, Me.
 ANDREW YUKNIS, Trustee 9207 So. Homan Ave., Evergreen Park 42, Ill.
 KONNIE J. SAVICKUS, ESQ., Legal Advisor 4532 N. Clifton Ave., Chicago, Ill.
 STANLEY K. GRIGANAVIČIUS, Art. Dept.

RITUAL COMMITTEE - PHYLLIS GRENDALE, ANTHONY J. YOUNG ESQ., LONGINAS L. SVELNIS

Jaunystė nėra žmogaus gyvenimo laikotarpis. Tai dvasios būklė: Ji yra dvasios galia, vaizduotės kiekis, emocijų stiprumas, baimės nugalėjimas drąsa, patogumų pakeitimas nuotykiu. Metus kitus išgyvenęs, niekas nesensta. Žmogus sensta, kai netenka idealų. Metai raukšlėja veidą, entuziazmo netekimas — sielą. Tu esi tiek jaunas, kiek pasitiki savimi, ir tiek senas, kiek bijai; tiek jaunas, kiek turi vilties, ir tiek senas, kiek esi nusivylęs. Kol tavo širdis jaučia Kūrėjo, pasaulio bei žmonių grožį, linksmumą, drąsą, didybę ir galią, tol tu esi jaunas. Tik kai tu nuleidi rankas ir tavo širdis apsidengia pesimizmo šerkšnu ir cinizmo ledu, tada tu tikrai esi senas ir te Dievas pasigaili tada tavo sielos.

SAMUEL ULLMAN

All correspondence should reach the editorial offices by the 15th of the month preceding the next issue. Correspondents may use pen names, but all correspondence must bear the signature and address of the writer. The editor assumes no obligation to return any material not solicited.

Entered as Second Class Matter June 10, 1943 at the Post Office at Boston, Mass., under the Act of March 3, 1879.

Vyčiai Lietuviai!

Poroje straipsnelių skaitėme, kodėl vyčiams yra garbinga ir naudinga rūpintis lietuviškumu. Sužinojom, kad lietuvių tautos charakteris yra kilnus ir pasididžiavimo vertas.

Laikiniai noriu pertraukti eilę tokių straipsnelių, o kiek nukrypti į praktišką lietuviškumą. Juk šiandien eina gyvybės ar mirties reikalas už lietuviškumo išlaikymą ne tik Amerikoje, bet Lietuvoje ir visame pasaulyje. Todėl labai svarbu kam nors žiūrėti atviromis akimis ir matyti tą baisiai skaudžią tikrovę — lietuviškumo ir lietuvių keliavimą mirtin... Mus ir mūsų brangų lietuviškumą naikina priešas Tėvynėj Lietuvoj. Bet naikinimo darbą atlieka ir gyvenimo bei laiko ratas čia Amerikoje ir visame pasaulyje, kur tik yra lietuvių. Todėl jei niekas nieko griežtesnio nedarys, tai vargiai jis beišliks.

Tad pasiklauskime: — *Kodėl ir kaip vyčiai galėtų ugdyti lietuviškumą?*

Pirmas klausimas — kodėl vyčiai galėtų ugdyti lietuviškumą — yra labai aiškus, vyčių jau vykdomas, jų išsirašytas kaip vienas tikslų. Vyčiai yra ta jaunimo dalis, kuri ir jau seniai numatė tą nepakeičiamą reikalą — kam nors uoliai ir tiksliai rūpintis mūsų lietuviškumu išsivijoje, jei mes nenorime pražūti su visa savo lietuviška siela. Jie supranta, kad jaunimo yra ypatingas uždavinys siekti to tikslo. Pirmiausia pradėti nuo savęs, patiems vyčiams būti, kiek sąlygos liedžia, lietuviškais vadais Amerikoje. Jie patys pasiryžo branginti tą lietuviškumą. Jie aiškiai suprato, kad vyčiai netektų jokio tikslo

turėti savo draugiją, jeigu jie prarastų lietuviškumo motyvą kaip vieną iš savo svarbiųjų uždavinių. Juk organizuotas jaunimas gali rasti daug daugiau malonumų ir gražių tikslų įvairiose amerikoniškose katalikų draugijose. Jie čia būtų daug gausesni, plačiau pasireikštų ir t.t. Bet tuomet jie nustotų buvę lietuviškumo nešėjai, jie pasidarytų tik eiliniai nariai.

Šiandien vyčiai savo lietuviškumo branginimu pasidarė labai svarbūs ir yra vieni iš vadų mūsų brangiam lietuviškumui ugdyti. Todėl per eilę metų jie už tat kovoja, dirba, kenčia ir sielojasi. Vyčiai tikrai žino kodėl jie yra lietuviškumo ugdytojai ir palaikytojai. Jei tik kas nori juos nukreipti nuo to, tai jie didžia dauguma pasipriešina ir vėl eina lietuviškumo keliais.

Dabar didžiausia vyčių dauguma yra jauni, čia gimę ir augę. Bet kaip jie nuoširdžiai patys remia tą lietuviškumą, tai tik pasigrožėti reikia. Suprantu, kad jiems nėra lengva dėl įvairių kliūčių. Bet kol jie žino, kad jų svarbiausias uždavinys yra lietuviškumas, tai jie atsilaiko. Ir manau, kad vyčiai tikrai atlaikys lietuviškumo ugdymą ir jį išsaugos mūsų jaunimo tarpe.

Dabar — *kaip lietuviškumą jie galėtų dar sėkmingiau ugdyti ir palaikyti?*

Atsakyti į šį klausimą reikės keletu naujų straipsnelių. Jei atsiras skaitytojų, norinčių ta tema ir toliau ką nors skaityti, tai esu numatęs apie 10 trumpų rašinėlių. Todėl lauksiu, kad kas nors pasisakytų, parašytų redaktoriui, ar jie norėtų laukti rašinių: *Kaip vyčiai galėtų ugdyti lietuviškumą...*

Tad tuo kartu iki pasimatymo.

Jūsų

Kun. Stasys Raila

Menas ir Religija

Antanas Deksnys

Kas yra menas? kas yra religija? — šie du pirminiai klausimai turi būti atsakyti, kitaip tarus, išaiškinti jų terminai, norint suprasti jų sąvokas ir tą ryšį, kurį vienas jų turi su antru.

Kas Yra Menas?

“Menas yra tai, kas gražu”, — toks yra bendras ir populiarus atsakymas. Ar jis teisingas? Tikrumoje gi, taip ir ne. Taip, nes mene turi būti grožio; ne, kadangi ne viskas yra menas, kas gražu. Bet kas gi yra tai, ką mes vadiname žodžiu: gražu arba grožis? Kas yra suprantama, kaip gražu ar kas yra grožis, į tą klausimą atsakyti nėra lengva, lygiai taip pat, kaip atsakyti, kas yra skanu. Kaip maisto skonis nevienodas visuose, taip ir grožio skonis. Vienam gali būti koks daiktas ar kūrinys gražus, kitam gi — priešingai, — visai negražus. Nors mes skiriamės dėl

skonio, bet visi sutinkame, kad vis tiek yra grožio pasaulyje.

Bet dar vienas klausimas: kokį grožį menas paima į savo sąvoką? Nors atrodytų keista, tačiau yra tikra, kad menas natūralaus grožio nepaiso. Kas natūraliai gražu ir mus žavėtų, kaip pavyzdžiui, nepaprastai gražus vietovaizdis ar dailios išvaizdos veidas ar kad ir lakštingalos balsas, — to gyvojo grožio mes negalime vadinti menu. Į meno sąvoką natūralus grožis neįeina. Menas apima tik tokį grožį, kuris yra žmogaus sukurtas. Ir kas keisčiausia, kad, kas, natūraliai imant, atrodo negražu ir mus atstumiamai veikia, menas tą patį vaizdą gali padaryti gražų ar išraišką — pasigėrėjimo vertą.

— O, koks šiandien baurus oras! Vėjas švilpia, sniegą pusto, tarytum žemė su dangum susimaišė! — atėjęs pas draugą pasiskūsi. Tačiau

jis, nors tave užjaus, bet kitaip pagalvos. Tai gražus vaizdas, puiki mintis! — Ir, jei tavo draugas bus dailininkas, jis paims teptuką ir ant popierės pagaus tą žiemos dieną; jei jis bus rašytojas, jis sukurs savo knygoje vaizdingą reginį, kad tu esi priverstas keliauti tuo metu, kai dangus su žeme maišosi; jei tavo draugas bus muzikas, gal išgirsi vėjo švilpimą, tvoros braškėjimą ir, tai matydamas ar girdėdamas, tu pats sužiksi: „Prieteliau, kaip tai gražu!“ Štai čia mus sužavi meniškasis grožis. Kas realybėje „negražu“, menininkas ir ten gali surasti grožio. Negražu gi dėl to, kad mūsų pojūčiams ir savijautai nemalonu, kad mes tokios dienos pergyvenimą palyginame su giedrios dienos savijauta ir jau turime savo, taip sakant, subjektyvią nuomonę. Menininkas pašalina tą subjektyvumą savo veikale, ir todėl tas pats vaizdas tampa žavėjantis.

Šiuo kartu ilgai nesustokime ties grožio klausimu. Jau iš to, kas buvo kalbėta, mes matome, kad menas savyje talpina kitokią grožio sąvoką, negu kad įprasta jį aptarti. Turėdami tai mintyje, mes dabar galime eiti prie atsakymo į klausimą: kas yra menas?

Menas yra žmogaus sukurtas, tai yra estetinis grožis panaudojant medžiagą, minties simbolius (žodžius) ar muzikalius garsus, kaip formą, kad joj išreikšus naują mintį ar idėją. Kitaip tariant, menas yra formos ir idėjos grožis, žmogaus sukurtas, panaudojant medžiagą ir simbolius.

Meno Svarbiausias Objektas

Meno svarbiausias objektas yra estetinis grožis idealiausioj formoj. Taigi, meno tikslas — kurti tą estetinį grožį. Kuo daugiau to grožio žmogus įkūnija medžiagoj, tuo jo veikalas tampa meno atžvilgiu vertingesnis. Tiesa, yra teorijų, kurios skelbia meno tikslus kaip „Menas — menui“ arba menas kuriam naudingam tikslui (meno utilitarinis tikslas) arba menas visuomenei.

Šia proga, nesileisdami į smulkmenas, turime pasakyti, kad vienu ar kitu atveju meno svarbiausias tikslas — kurti estetinį grožį, tai yra, siekti tam tikro idealo formos ar turinio atžvilgiu. Tos išvados mums pakanka, kad galėtume eiti prie sekančios temos.

Ką Mes Suprantame Žodžiu Religija?

Religija (iš lotynų kalbos žodžio religarē — jugti), plačia prasme aptariant, yra žmogaus ryšys arba santykiavimas su Dievu. Žmogus, norėdamas palaikyti tą ryšį arba vienybę su Dievu, laikosi tam tikrų tiesų arba doktrinos (dogmų) ir įsakymų (moralės).

Religija gali būti teisinga (tikra) ir klaidinga. Religija teisinga, kai jos tiesos ir įsakymai yra arba paties Dievo apreikšti arba sveiko žmogaus proto padiktuoti; pirmuoju atveju religija bus vadinama apreikštoji religija, antruoju —

natūralinė religija. Klaidinga religija vadinama tokia religija, kuri, skelbdamosi apreikšta, negali įrodyti savo dieviškos kilmės arba kurios tiesos ir įsakymai yra priešingi sveikam protui ir tikrai sąžinei.

Imant patį žmogų subjektyviai, jo religija yra tie principai, kuriais jis tvarko savo gyvenimą, atsižvelgdamas į apreikšimą ar protą.

Religijos Santykiavimas Su Menu

Mes žinome religijos tikslą — jugti žmogų su Dievu. Jei kalbame apie apreikštą religiją, tai tas žmogaus jungimasis arba santykiavimas eina dvejopu keliu: žmogus išpažįsta apreikštą tiesą, priima doktriną ir laikosi moralinių įsakymų. Čia bendrauja žmogaus protas ir valia. Jei pasiliktume prie tokios religijos, kurioj tik dvi šios žmogiškos galios tebedrauja su dievybe, tai toji mūsų religija būtų šalta ir vienašališka, panašiai, kaip stoikų filosofija. Tikrumoje, pilnas žmogus gyvena tik tada, kai visos jo galios yra įjungtos į veikimą, kai jo pojūčiai, jausmai, vaizduotė, protas ir valia visi kartu veikia. Nors pojūčiai, jausmai ir vaizduotė yra laikomi žemesnės rūšies galiomis (taip bent sakoma, kadangi ir neprotingieji gyvuliai tomis galiomis tam tikram laipsnyje naudojasi), tačiau žmogus be jų — nepilnas žmogus.

Religijos srityje, ko žmogus neįstengia įžiūrėti protu, jis griebiasi vaizduotės, o ji, patiekdama paveikslą ar vaizdą, papildo jo trūkumą. Apaštalai ir kiti Kristaus sekėjai savo protu negalėjo suprasti Dangaus karalystės. Kristus pasakoja jiems gražių palyginimų, kaip „Dangaus karalystė panaši į žmogų sėjėją“, į vestuves, žmogų šeiminką, ir tada klausytojų protai per vaizdus, paveikslus buvo geriau apšviesti.

Bet kur jausmai, emocijos? Ar religijoj ir tie būtini?

Tyrinėjant stabmeldiškas, ypač primityvias religijas, jos beveik ištiesai jausmais ir vaizduote remiasi. Bet imant tobuliausią apreikštą, tai yra, krikščionišką religiją, ar joj žmogaus emocijoms nepalikta jokios vietos?

„Man gaila minios...

„Jėzus, matydamas Jeruzalės miestą, verkė...

„Mokytinis, kurį Jėzus mylėjo...

„Užsirūstinęs Jėzus išvarė prekyujančius...

„Ir Jo veidas švietė, kaip saulė, o Jo rūbai pasidarė balti, kaip sniegas...“ (Kristaus persimainymo scena).

Ir daugiau tekstų kalba, kad religijoj ir jausmas, emocijos bendradarbiauja. Kitaip ir negali būti, nes tik pilnas žmogus turi santykiauti su Dievu. Emocija ir jausmas žmogaus aktą, jo veiksmą padaro gražų ir malonų. Jei jis daro auką dievybei, tai ne vien dėl to, kad Aukštoji Būtybė to reikalauja iš jo, bet kad žmogus ir pats iš savęs jaučia malonumą, jaučia dėkingumą, ar tikrą meilę. Taip mes prieiname prie išvados, kad religijoj žmogus veikia pilnas, kaip žmo-

Bernardinų bažnyčios vidus Vilniuje.
"Naujosios Aušros" klišė.

gus su visomis savo galiomis, kurios realybėje kartu veikia.

Ko žmogus siekia religijoje bendraudamas su Dievu?

Svarbiausias troškimas — turėti ryšį, būti sujungtam su dievybe ar net pasiekti dievybę.

Jei tą religinę mintį perkelsime į filosofijos išvedžiojimus ir norėsime grynai protavimo keliu (nesiremiant Apreiškimu) prieti išvados apie žmogaus galutinį tikslą, mes galime klausti savęs: Kokie yra didžiausi žmogaus troškimai gyvenime?

Atsakome labai trumpai:

1. **TIESOS.** Žmogus ieško mokslo. Jis veržia-

si prie visų paslapčių šaltinio. Jis nori viską žinoti. Jis ieško Tiesos.

2. **GĖRIO.** Žmogus ieško teisybės. Jis trokšta laisvės. Jis nori būti turtingas garbe ir galia. Jis ilgisi meilės. Jis siekia tokios padėties, kad skęstų nepraeinančioj laimėj. Jis ieško Gėrio.

3. **TOBULYBĖS.** Žmogus nori save išreikšti idealiausioj formoj. Jis nori užpildyti jaučiamą tuštumą savyje ir aplinkoje. Jis kuria idealą. Jis ieško grožio ir Tobulybės.

Bet kas gi yra toji Tiesa, tas Gėris, tas Grožis ar Tobulybė?

Jei mes ivsus čia išvardytus žmogaus troškimus paimsime galutiniam laipsnyje, tai filosofijoje prieisime termino, skambančio: Amžinoji Tiesa, Aukščiausias Gėris ir Pilnoji Tobulybė. Teologiškai, vienu žodžiu tariant, tai bus ne kas kita, kaip tik DIEVAS. Štai, žmogaus visų troškimų, visų kelių galas yra Dievas.

Kadangi Dievuje yra ir visa grožybė, pilna tobulybė, tai ir menininko (gal kartais nesuprantamas ir nesąmoningas) troškimas yra siekti Dievo savo kūryba.

Tobulybė, daugiau turiniu negu forma, yra vienas religijos tikslų, tobulybė arba grožio idealas, kaip turinio taip formos atžvilgiu, yra ir meno tikslas. Čia religija susitinka su menu ant grynai filosofinio kelio. Teorijoje matome, kad menas susitinka su religija ir su ja glaudžiai bendrauja.

O kaip yra praktikoje?

Meno Konfliktas Su Religija

Istorijoje yra užregistruotų dienų, kada menas sugyveno su religija, vienas kitam padėjo ir rėmė. Bet yra pažymėtų ir tokių dienų, kada religija (jos vardu buvo tai daroma) buvo kai kurių meno kūrinių naikintoja.

Štai keletas aiškesnių duomenų:

1. Krikščionybei nugalėjus stabmeldybę Romos imperijoje, kai kuriose vietose buvo naikinamos dievaičių statulos, graikų ar romėnų meno kūriniai.

2. Bizantijos imperijoje 8-tam ir 9-tam šimtmečiu buvo vadinamas "Ikonoklastų karas" prieš paveikslus.

3. Reformacijos laikų karas prieš statulas, paveikslus ir kitokį vizualinį meną Bažnyčioje.

4. Katalikų Bažnyčios turimas "Indeksas", kuriame yra daug meno veikalų pasmerktų.

Suminėtieji faktai rodo, kad religijų konflikto metu menas nukentėjo. Giliau pažvelgę į faktus matome, kad tai buvo karai ne religijos prieš meną kaip tokį, bet religijos prieš religiją. Pirmuoju atveju krikščionybės skleidėjai greičiau norėjo nugalėti stabmeldžius ir jų dievaičius. Antruoju, — ikonoklastai, kaip nauja sekta, bažnyčiose nepakentė jokių paveikslų; šie atrodė jiems įtartini stabmeldybė. Trečiuoju gi atveju, panašiai kaip antruoju, Reformacija pasiryžo išaugusią Kristaus Bažnyčią gražinti atgal į

lopšį, į primityvų stovį, kada dar nebuvo nei krikščioniškos architektūros, nei iškilmingų ceremonijų, kada dar pirmieji Naujojo Įstatymo šventieji tebebuvo gyvi ir apaštalavo, skelbdami evangeliją; be abejo, tais laikais nebuvo ant altorių jų paveikslų nė statulų. To meno naikinimo siaubo, kuris siautė 16-tame šimtmety, buvo dvi priežastys ir abidvi dogminės. Pirmoji reformatų dogma: garbinimas Dievo tik tiesoj ir dvasioj. Ši dogma atmetė auką, ceremonijas, vienu žodžiu, kai kuriuos išorinius veiksmus religijoj. Antroji dogma lietė Dievo malonės veikimą žmogaus sieloje ir to paties žmogaus kooperavimą savęs išganyme; žmogaus nuopelnai tame kooperavime buvo paneigti ir tuo pačiu šventųjų garbinimas atmestas.

Pasiryžimas atgaivinti primityviają krikščionių religiją, ją "apvalyti" nuo amžiaus jai pridėtų savybių, vertė reformatus naikinti meno kūrinis, esančius šventovėje. Plastika, tapyba, mozaika ir kiti puošnūs dekoravimai buvo pašalinti iš jų šventyklų.

Imant virš minėtus "karus" į krūvą, galim daryti išvadą, kad tai religijos karai prieš religiją, bet ne religijos karas prieš meną kaip prieš meną.

BENYS RUTKŪNAS

PER KLAMPIĄ ŽEMĘ

*PASAULYJE dantis kalena, šaipos vargas —
Šviesių troškimų piktas sargas —
Paglemžia žiedus vėtros dargios,
Dantis kalena, šaipos vargas.*

*Per klampią žemę takas juodas,
O kojos basos, raižo gruodas
Ir vėjai pūsčioja aruodus,
Per klampią žemę takas juodas.*

*Jis rangosi klaidus ir ilgas,
Širdžių sausros rasa nevilgo,
Ir sprangios ašaros — pavilgas,
Jis rangosi klaidus ir ilgas.*

*O lūkestis bekraštis, didis,
Išgremžęs širdis amžiais lydi —
Plėšrūno paukščio tykąs skrydis —
O lūkestis — bekraštis, didis...*

*Per lietu skuba jie, per vėją —
Pasaulio sielvarto nešėjai —
Aušrinę toliuos praregėję,
Per lietu žengia jie, per vėją.*

*Nuilę klumpa, vėliai kelias —
Alpina dūburiuotas kelias,
Nusėtas rymančiais smūtkeliais —
Nuilę klumpa, vėliai kelias.*

*Gaisrai akiratyje gęsta,
Šešėliai rūkuose paskęsta,
Tik žvaigždės amžinosios plasta...
Gaisai akiratyje gęsta...*

Ką galėtume pasakyti apie tą ketvirtąjį meno smerkimo faktą, būtent, Katalikų Bažnyčios vadinamąjį "indeksą"?

Tas vadinamasis "indeksas" yra ne kas kita, kaip knygų sąrašas, kuriame yra patekusių veikalų ir meniškos vertės. Tas indeksas nei smerkia, nei naikina meno. Tie veikalai pakliuvo į tą sąrašą ne dėl jų meno, bet tik dėl to, kad jų autorius, panaudodamas meną, įsibrovė į kitą sritį, būtent, Tiesos ar Gėrio (doktrinos ar moralės) ir, grožiu prisidengdamas, paskleidė klaidų ar tendencijos prieš religiją ar moralę. Šiuo atveju, čia ne menas kaltas, bet toji tendencija, ir ne menas pasmerktas, bet klaida.

Meno Bendradarbiavimas Su Religija

Kiek anksčiau priėjom išvados, kad menas su religija susitinka ant grynai filosofinio kelio, tai yra tada, kai vienas ir antras sueina prie galutinio savo objekto — Tobulybės turinio ar formos atžvilgiu. Bet ir praktiškame gyvenime menas susitinka su religija ir abudu labai gerai sugyvena ir net vienas kitam padeda.

Menas Patarnauja Religijai

Religija, jei nori būti gyva ir tikrai žmogų jungti su Dievu, pati ieško meno pagalbos. Panašiai Teologija, Dievo apreikštas mokslas, kad būtų žmogaus protui aiškiau suprantamas, ieško filosofijos paramos. Iš čia kilęs ir skolastikų posakis: "Philosophia est ancilla Theologiae". Menas tėra teologijos tarnas tik tokiam laipsny, kokiam religingas žmogus, stigdamas abstrakčių idėjų, ar negalėdamas savęs ir savo santykių su Dievu išreikšti matomu būdu, šaukiasi savo vaizduotės, kad ji nupasakotų, nupieštų matomu būdu, kaip jo tikima tiesa atrodo ant popieros ar ant mūro. Čia žmogui menas patarnauja. Jis patarnauja ir daugiau. Religingas žmogus ne tik savo protu veikia, mintija ir pripažįsta tiesą, ne tik savo moraliniu elgesiu garbina Dievą, bet religingas žmogus visa tai pergyvena savyje; jo emocijos nori išsiveržti iš jo asmens. Jo siela dega tuo jausmu, kurį mes vadiname meile. Meilė gi yra didelis kūrybos akstinas; ji veržiasi prie gėrio, laikino ar amžino, ji ieško idealo. Religija teikia tą idealą aukščiausiam laipsnyje, ir todėl žmogus joje suranda išsipildymą aukščiausių savo troškimų. Didelis religingumas žmogų pastūmėja kūrybai.

Bet kaip su tais menininkais, kurie nebuvo religingi, bet kūrė? — paklauskite.

Nėra taisyklės be išimties. Taip, buvo ir yra menininkų, kurie nėra religingi, tačiau sukuria tam tikro grožio kūrinių. Tai tiesa. Bet tuo atveju, tam kūrėjui religiją pavaduoja tam tikra filosofinė sistema, ar socialinė problema ar ypačingai jam brangi tiesa, žodžiu, tam tikras idealas, kurį kūrėjas sau pasistato aukščiausiu tikslu. Jis susidaro savo "privačią" religiją. Žmogus save aukoja, kenčia ir miršta ne tik dėl tikėjimo

Lietuvių tautodailės skyrius vienoj DP parodoj Vokietijoje. V. Rasiūno nutrauka.

tiesos, dėl Dievo, bet taip pat jis save gali aukoti dėl tėvynės, dėl žmonijos, dėl tam tikros idėjos. Tėvynė, žmonija, toji pasirinktoji idėja tam kūrėjui, poetui ar skulptoriui, tampa tarsi religija, jo aukščiausiojo idealo siekimu. Ir ji įkvepia menininką kūrybai, įkvepia ieškoti grožio idealo. Todėl mes negalime absoliučiai teigti, kad tik tikroji ir apreišktoji religija tėra menininkų įkvėpėja.

Šventumas Ir Kūrybingumas

Kuo turtingesnis yra žmogaus santykiavimas su dievybe, kuo labiau žmogus paskęsta religijoje, tuo jis turėtų būti didesnis menininkas. Ar ne taip? Su meniškumu religijoje yra panašiai, kaip su šventumu. Ne visi didieji teologai buvo šventieji, ir atvirkščiai: ne visi šventieji buvo teologai. Kaip šventumui reikia specialios Dievo malonės, taip kūrybiškumui reikia ypatingos Jo dovanos. Šimtai tapytojų ir skulptorių kūrė Mozę, Izraėlia vadą iš Egipto nelaisvės ir Senojo Įstatymo paskelbėją. Jie sukūrė meniškų veika-

lų. Bet Michelangelo Mozės statula, esanti Romoje šv. Petro in Vinculis bažnyčioje, savo jėga ir dvasia pralenkia visus kitus tos rūšies kūrinius.

Milijonai lietuvių gyveno Nemuno baseino kalvose ir slėniuose. Jie jautė džiaugsmą, turėjo rūpeščių su besikeičiančiais metų laikais, su pavasariu ir rudeniū, tačiau iki šiol tik Donelaičiui pavyko savo "Metuose" taip įkvėptai apdainuoti tą lietuvių "būro" dalią.

Menininkas — tai žmogus, kuris iš prigimties atsineša dvi dovanas: grožio pajautimą ir galią išreikšti tą savo pergyvenimą kuria nors matoma ar apčiuopiama forma. Prie tų dviejų jis prideda trečią — įgudimą. Tada toks žmogus, Vaižganto terminu kalbant, gali surasti "deimančiųkų".

Religija Yra Neišsemiamas Kūrybos Šaltinis

Ar religija yra tikras šaltinis tiems deimančiųkams? Meno kūrinys tuo turtingesnis, kuo daugiau dvasios jame išreikšta materialinėj formoj (mintis, idėja, tiesa). Tikrasis kūrėjas, panašiai, kaip Pirmasis Kūrėjas, nori dvasią įkūnyti kokiam nors veikale. Kūrybos procese kūrėjas pergyvena jausmą, jis turi vaizdą ar idėją ir ieško formos, kad tą pergyvenimą įkūnytų. Architektas turi savo vaizduotėj katedros planą; panaudodamas medžiagą, jis kuria, stato, kol jo planas tampa realia katedra. Architekto mintis tampa kūnu, ir dar koku gražiu!

Katalikų Bažnyčia Plačiai Atidaro Duris Meno Kūrėjams

Žmogus turi garbinti Dievą visomis savo žmogiškomis galiomis. Ne tik tiesoj ir dvasioj (tikėjimo dogmomis), bet visa savo valia ir jausmais (morale), tai yra, visa žmogiška būtybe. Čia atsidaro kelias žmogaus veiksmams, kurie veda prie kūrybos, atsidaro kelias menui. Tačiau, menas Bažnyčios rankose nėra tikslas pats savyje, bet tik priemonė žmogui arčiau prie Tiesos, Gėrio ir Tobulybės — prie Dievo pakelti, panašiai kaip minties ar žodžių malda nėra tikslas savyje, bet tik priemonė bendrauti su Dievu.

Bažnyčia meną užtaria ir globoja. Jos prieglobsty visos meno šakos ne tik rado pritarimo, bet jos protekcijoje emė vystytis ir plėtotis. Poezija, himnas, giesmė, muzika, keramika, auksakalystė, audiniai, tapyba, pašyba, mozaika, skulptūra, drama, architektūra ir visi kiti menai šiandien randami Bažnyčioje.

Bažnyčios skelbiamose dogmose, jos moksle, jos gyvame gyvenime, kuris visą žmogų įjungia į Kūrėjo garbę, tie visi menai čia randa neišsemiamą įkvėpimo šaltinį ir plačią dirvą ir galiybės religinei kūrybai pasireikšti.

Bendroj išvadoj galime drąsiai sakyti, kad religija praturtina meną, o menas padaro religiją gyvesnę, gražesnę ir žmogui prieinamesnę.

DEVYNI BROLIAI IR JŲ SESUO ELENYTĖ

(Lietuvių liaudies pasaka)

Buvo devyni broliai ir jų sesuo Elenytė. Tėvai mirdami paliko sūnums po kumelį, o dukteriai kumelę, šių devynių kumelių motiną.

Broliai išėjo į karą. Elenytė atliko namie. Ilgai ji laukė brolių. Praslinko devyneri metai, o jų taip nėra, taip nėra. Tada ji pasikinkė savo kumelytę ir išvažiavo brolių ieškoti.

Važiuoja važiuoja, ir nežino, ar toli dar jos broliai. Ir ėmė dainuoti:

Sužvink, kumelėle,
Sužvink, juodbērėle: —
Kur tavo devyni sūneliai,
Ten mano devyni broleliai!

Sužvingo kumelė, ir Elenytė iš tolo, iš užu šimto mylių, išgirdo devynis kumelius žvengiant. Elenytė nuvažiavo į tą pusę, iš kur girdėjo žvengimą.

Važiuoja ji pro didelį mišką. Žiūri — atbėga kiškėlis ir sako: "Elenytė, pavėžėk mane, atsiveja mane šaulys su skalikais!" Elenytė paėmė kiškėlį ir įsidėjo į ratus. Skalikai prabėgo pro šalį.

Važiuoja ji toliau ir privažiuoja laumę. Laumė važiuoja geldoje, kiaulę pasikinkiusi, žarnos išivadėljusi, biauriais apsitaisiusi skarmalais.

Važiuoja jiedvi toliau ir privažiuoja dvi upes. Laumė sako: "Elen, Elen, eime pasimaudyti! Šitoj upė pienu teka, anoj krauju verda". O kiškis sako: "Elenyte, laumės neklausyki! Šitoj upė krauju verda, anoj pienu teka". Laumė papykusi griebė ir išsuko kiškėliui kojytę. Bet Elenytė nepaklausė laumės ir nėjo maudytis.

Važiuoja toliau ir vėl privažiuoja dvi upes. Vėlek laumė šaukia: "Elen, Elen, eikš maudytis! Šitoj upė pienu teka, anoj krauju verda". Kiškėlis sako: "Elenyte, neik! Šitoj upė krauju verda, anoj pienu teka". Laumė papykusi išlaužė kiškiukui kitą kojytę, o Elenytė paklausė kiškiuko ir nėjo maudytis.

Vėl važiuoja toliau ir vėl privažiuoja dvi upes. Kiškiukas vėl neleido Elenytės maudytis. Laumė išlaužė jam užpakalines kojutes. Pagaliau nusuko jam galvytę, ir kiškiukas numirė.

Vėl privažiuoja dvi upes. Laumė Elenytę vadiną į kraujo upę maudytis. Bet nebuvo kas pamoko Elenytę, ir ji nuėjo su laume maudytis. Laumė greičiau išsoko iš upės, užsivilko Elenytės drapanas ir įsėdo į jos ratus. Elenytei nebebuvo kas darą: ji turėjo užsivilkti laumės skarmalais, įsisėdo į geldą ir važiuoja.

Laumė drūtu balsu sugiedojo:
Sužvink, kumelėle,
Sužvink, juodbērėle: —
Kur tavo devyni sūneliai,
Ten mano devyni broleliai!
Kumelėlė nepaklausė laumės ir nesužvingo.

Laumė liepė Elenytei pagiedoti. Elenytė sugiedojo, ir sužvingo kumelėlė. Sužvingo ir devyni kumeliai visiškai nebetoli. Laumė ir nuvažiavo į tą pusę. Broliai jos nepažino; ant drapanų tarė, kad jų sesuo, bet labai stebėjos: jų sesuo Elenytė buvo labai graži, o šitoj tokia baisi, sudribusi. — "O čia mano piemenė!" — pasakė laumė ir parodė broliams Elenytę. Broliai jos nepažino, bet "piemenės" veidelis priminė jiems seserį, ir jie norėjo priimti ją į rūmą. Laumė neleido, sako, kad jinai eitų naktį arklių ganyti. Broliai pasodino laumę užu stalo, mylėjo ją, midum vynu girdė, o Elenytė nuėjo arklių ganyti.

Elenytė ganydama arklius verkia ir verkdamą gailiai dainuoja:

Laumė ragana midų vyną geria,
Brolių sesiulė žirgelius gano!

Paskum žiūrėdama į mėnesio pilnatį vėl sudainavo:

Oi, mėnuli, mėnulėli, pasakyki manei,
Ką danguj beveikia mano tėvelėliai?
Ir mėnulis jai atsakė:

Tavo tėvelis midų vyną geria,
Tavo motutė gijas daro.

Laumė ragana išėjo į priebutį ir išgirdusi tas dainas suriko drūtu balsu:

Tavo tėvas mėšlą mėžia,
Tavo močia skiedras renka.

Broliai išgirdo Elenytę dainuojant. Jiems labai patiko tos dainos. Ir kitą naktį vyresnysis brolis nuėjo drauge į arklius jos dainuojant paklausti. Bet jis greit užmigo ir nieko negirdėjo. Kitą naktį nuėjo kitas brolis. Tasai taip pat užmigo ir negirdėjo dainuojant. Taip ėjo visi broliai iš eilės, bet nė vienas negirdėjo. Pagaliau priėjo eilė jaunesniajam broliui. Tas atsigulė ir apsimitė miegą. Tada Elenytė pradėjo kaip kasnakt verkti, ir sudainavo:

Laumė ragana midų vyną geria,
Brolių sesiulė žirgelius gano!

Paskum brolis Elenytei sako: "Paieškok man galvą!" Elenytė ieško jam galvą, ir jis pajuto, kad iš jos akių ant jo galvos ašaros krinta. Tuo metu kažin kas sužibo ant jos rankos, ir brolis pažino Elenytės žiedelį, kurį jai buvo motutė palikusi. Brolis nustebęs paklausė, iš kur tas žiedelis. Elenytė visa jam apsakė.

Ryto metą broliai ištepė kumelę degutu ir pastatė prie durų. Paskum nuėjo į laumę ir sako: "Eime, sesiule, po sodą pavaikščioti!"

Laumė eina. Pamačiusi prie durų degutuotą arkli, suriko: "Ko gi čia toji kumelė stovi?" Broliai atsakė: "Sušerk jai, sesiule, ranka — pati nueis". Laumė sušėrė kumelei, ir jos ranka prilipo. Broliai sako: "Šerk kita ranka — toji atšoks". Laumė sušėrė, ir kita ranka prilipo. Ir

Tegul Skamba

ŠĖRIAU ŽIRGELĮ

Šėriau žirgelį per savaitėlę,
Kai sulaukiau subatėlės,
Savo bėrą žirgelį
Pasibalnojau.

Oi žirge, žirge, žirgeli mano,
Ar nuneši mane jauną
Per pusantros valandėlės
Šimtą mylių?

Nunešt nunešiu, lėkte nulėksiu.
Jeį pašėrsi avižėlėms,
Pagirdysi vandenėliu,
Tai nunešiu.

Oi kai aš jojau pro uošvės dvarą,
Čiulba ulba paukštėliai
Žaliam vyšnių sodely —
Tai gražiai gieda.

Oi uošve, uošve, uošvele mano,
Koki čionai paukštėliai
Žaliam vyšnių sodely
Taip gražiai čiulba?

Oi žente, žente, ženteli mano,
Čia ne joki paukštėliai,
Tiktai mano dukrelė
Taip gražiai gieda.

O ko ji verkia, ko ji raudoja,
Ar nesėta rūtelė,
Ar nepintas vainikas,
Ar nenešiotas?

Oi žente, žente, ženteli mano,
Tai pasėta rūtelė,
Tai nupintas vainikas,
Tai nunešiotas.

TRIS DIENAS, TRIS NAKTIS

Tris dienas, tris naktis keleliu ėjau,
Ketvirtoj naktelėj girioj nakvojau.
Išgirdau, girdėjau girioj balsėli,
Mislįjau, dūmojau — motulė šaukia.
Nei šaukia, nei laukia manęs motutė,
Tik gailiai kukuoja girioj gegutė.

spyrė koja, ir koja prilipo. Spyrė kita, ir kita prilipo.

Broliai sako: "Šerk, sesiule, pilvu, tai atšoks rankos ir kojos". Laumė sušėrė, ir visa prilipo.

Tada broliai sako kumelei: "Neški ją ten, kur saulė neužšviečia, kur vėjas neužpučia, kur joks žvėris neužėina, kur joks paukštis neužskrenda!" Paskum dar sako, kad vyno upėje nusimazgotų, šilko pievoje išsivartytų ir pagrižtų graži namo.

Kumelė taip ir padarė.

O broliai ir sesuo laimingai paskum gyveno.
Ir dabar tebegyvena, jei tik nenumirė.

ANT EŽERĖLIO RYMOJAU

Ant ežerėlio rymoju, rymoju,
Baltąsias rankeles mazgoju, mazgoju.
O jūs, rankelės, baltosios, baltosios,
Kam jūs pateksit, mielosios, mielosios?
Jeį už bėrnelio jaunojo, jaunojo,
Verpsiu linelius ko ploniau, ko ploniau.
Jeį už šaulelio senojo, — senojo —
Ausiu drobeles ko storiau, ko storiau...

PLAUKIA SAU LAIVELIS

Plaukia sau laivelis piliakalnio link,
Sėdi jam bėrnelis, dairosi aplink.
Iš abiejų pusių vien aukšti krantai,
Ir vien žali žolynėliai, kur tik užmatai.

Bet nenor bėrnelis jau į juos žiūrėt,
Nes, tartum paukštėlis, ryt turės išlėkt,
Dairos, pats nežino, ką jis nor matyt...
Nėr tėvelių, nėr seselės, nėr kam nuramint.

UŽ JŪRIŲ MARIŲ

Už jūrių marių, už vandenėlių, (2 k.)
Rinko mergelė, rinko jaunoji smulkias
uogeles. (2)
Ne tiek ji rinko, kiek graudžiai verkė, (2)
Pati sau viena, pati sau viena gailai
raudojo. (2)
Atjojo bėrnelis per žalią lauką, (2)
Artyn prijėjo, tolyn viliojo jauną
mergelę. (2)
Jeį bijai Dievo, atstok nuo manęs: (2)
Saulutė leidžias, vakars netoli, tolimas
kelias. (2)

KAI AŠ JOJAU PER ŽALIĄ GIRELĘ

Kai aš jojau per žalią girelę,
Nusilaužiau putino šakelę.
Nusilaužiau putino šakelę
Ir sukirtau žirgui per galvelę.
Kai prijojau uošvelio dvarelį,
Išėin, išėin manoji mergelė.
Vadin mane už balto stalelio,
Duoda gerti žaliojo vynelio.
Gražios uogos putino medelio,
Dar gražesni mergelės veideliai.

IŠ RYTŲ ŠALELĖS

Iš rytų šalelės saulelė tekėjo,
O iš vakarėlių debesėliai ėjo. (2)
Pamačiau mergelę, keleliu einančią,
Kaip rytų saulelę šviesiai užtekančią.
Eik šen, mergužėle, prie mano šalelės,
Mudu pakalbėsim daug meilių žodelių.
Atsimink, mergele, ką tu man kalbėjai,
Trylikosmetelių man pasižadėjai.
Trylikos metelių man pasižadėjai.
Aukso skaistų žiedą aš tau pažadėjau.
Netiesa, bėrneli, baltas dobilėli,
Kita jau saugoja tavo žiedužėlį.

Pasikalbėjimas Su Kun. Vl. Tulaba, Lietuvių Kolegijos Romoje Rektorium

Neseniai teko susitikti kun. Vl. Tulabą, kuris buvo apsilankęs Amerikoje ir jau vėl sugrįžo į Romą, kur jo laukia didelės pareigos. Amžinajame Mieste jis vadovauja lietuvių kolegijai-seminarijai. Kai Lietuvoje bolševikai naikina ir tremia kunigus drauge su kitais ištikimais mūsų broliais ir seserimis, tos seminarijos paskirtis yra labai svarbi: ji turi paruošti kunigų, kad išvaduotoje Lietuvoje būtų kam atlikti bažnytinį patarnavimą ir kelti religinį ir dvasinį mūsų tėvų žemės gyvenimą. Todėl ant kun. Vl. Tulabos, kaip tos seminarijos rektoriaus, gulė didelė atsakomybė ir rūpestis, kad prisikėlusiai Lietuvai būtų paruošta naujų kunigų vietonų, kuriuos žiauri Maskvos ranka išnaikino.

Kun. Vl. Tulaba atrodo jauno amžiaus. Todėl susidomėjau jo biografinėmis žiniomis ir pasiteiravau:

— Kunige rektoriau, ar nepapasakotumėte kiek apie savo gyvenimą?

Kun. Vl. Tulaba tuoj pradėjo:

— Gimiau 1912 m. balandžio mėn. 28 d. Barčių kaime, Metelių parapijoje, Alytaus apskrityje, ūkininkų šeimoje. Tėvelis prieš pat pirmą Didįjį karą išvyko į J. A. Valstybes, palikdamas mamą su trimis mažais vaikais — jų tarpe ir mane Lietuvoje. Tėvelis Amerikoje išbuvo iki 1920 metų. Augau mamytės globoje ir priežiūroje. Daug turėjom kentėti pirmojo karo metu. Tėveliui grįžus, gyvenimo sąlygos pasikeitė. Aš pradėjau lankyti mokyklą. Mokslas labai sekėsi. Todėl tėvelis, pabaigus pradžios mokyklą, pasiuntė mane į gimnaziją, kurią pabaigiau 1930 metais. Ryžausi dar toliau mokytis. Panorau būti kunigu. Įstojau į Vilkaviškio kunigų seminariją. Ją baigiau 1934 m. pavasarį, bet buvau dar per jaunas kunigystės šventimams. Vyskupo patariamasis, nutariau siekti dar aukštesnio mokslo. Nuvykau į Kauną ir įstojau į Vytauto Didžiojo Universitetą. Studijavau aukštuosius teologijos mokslus. 1934 m. rugsėjo 16 d. buvau iššventintas kunigu Vilkaviškyje. Kauno universitetą baigiau 1935 metų rudenį, išgydamas teologijos licencijato laipsnį. Tais pačiais metais, Vilkaviškio vyskupo siunčiamas, išvykau Romon ir įstojau į šv. Rašto Institutą. Čia mokiausi trejus metus. Baigęs Romoje šv. Rašto studijas, išvykau į Palestiną, ir ten dar keturis mėnesius, prityrusių profesorių globoje, mokiausi ir gilinau šv. Rašto žinias.

— Kur dirbote, baigę šias studijas?

— Baigęs šv. Rašto studijas, 1938 metų vasarą grįžau į Lietuvą. Čia tuojau buvau paskirtas šv. Rašto profesorium Vilkaviškio kunigų seminarijoje. 1940 met. rudenį, organizuojant regionalinę kunigų seminariją Kaune (kitas visas seminarijas bolševikai buvo uždarę), buvau pakviestas profesoriumi į šią seminariją. Daug turėjom iškentėti po bolševikų žiauriuotu jungu. 1941 metų pavasarį, reformuojant Kauno Universitetą, buvau pakviestas dėstyti šv. Raštą

Teologijos fakultete: vadovavau Naujo Testamento katedrai. 1942 m. birželio mėn. buvau nominuotas Vilniaus kunigų seminarijos rektorium, pasilikdamas tačiau ir toliau Kauno Universiteto profesoriumi. Vilniuje rektoriaudamas seminarijoje turėjau visą eilę kitų pareigų: buvau šv. Jono bažnyčios pamokslininku ir vadovavau lietuviškai katalikiškai veiklai Vilniuje ir Vilniujoje. 1944 m., karui siaučiant, drauge su Jų Ekscelencijomis vyskupais V. Brizgiu ir V. Paldolskiu atsidūriau Vokietijoje.

— Koki darbai jums teko tremtyje?

— Čia minėtų vyskupų buvau skirtas pasirūpinti Vokietijoje esančiais deportuotais klierikais. Apsigyvenau mažam Bavarijos miestelyje Eichstaette. Vietinis vyskupas maloniai sutiko priimti mūsų klierikus savo seminarijon, kuri tuo metu, dėl karo, buvo beveik tuščia. Pavyko surinkti mūsų klierikų net 85. Turėjom daug rūpesčių su jais. Juos slėpėme, nes nacių valdžia reikalavo, kad visi arba į kariuomenę stotų arba eitų dirbti į fabrikus. Dievui padedant, juos išsaugojom. 1945 metų pavasarį atėjo amerikiečiai, ir mes pasijutome vėl laisvi. 1945 m. rudenį, popiežiui kviečiant, su 20 klierikų ir tiek pat kunigų nuvykau Romon, kur pradėjau rūpintis kolegijos įsteigimu. Pradžioje prisiglaudėme Pietų Amerikos Kolegijoje. Tačiau 1946 m. pabaigoje, kun. kleb. A. Briškai finansuojant, nusipirkom savą namą, ir tuo būdu mūsų jaunutė kolegija - kunigų seminarija tapo jau savarankiška. Apaštalu Sostas paskyrė mane šios naujos, vienintelės lietuviškos įstaigos Šventam Mieste rektorium. Juo ir šiandien esu.

— Įdomu būtų dar daugiau patirti apie jūsų veiklą?

— Savo gyvenime esu daug keliavęs, beveik viso pasaulio kraštus aplankęs. Moku daug svetimų kalbų. Be mokslinio darbo esu daug dirbęs Katalikiškoj Akcijoje, ypač su jaunimu. Esu daug taip pat pamokslininkavęs, daug misijų ir rekolekcijų vedęs. Esu, be to, daug rašęs. Tačiau daugumas mano raštų rankraštyje žuvo Lietuvoje šios trečios okupacijos metu.

— Kuriais reikalais atvykote į Ameriką?

— Į šį kraštą atvykau daugiausia kolegijos reikalais rūpintis. Kolegijai išlaikyti mums reikalinga parama, nes iš Lietuvos nieko negaunama. Aš džiaugiuosi, kad radau tiek daug pas Amerikos brolius pritarimo mūsų darbui Romoje. Mūsų dėkingumą visiems mūsų geradariams sunku žodžiais išreikšti. Amerikos gyvenimas man padarė didelio įspūdžio. Daug ko aš net neišivaizdavau. Aš esu susižavėjęs lietuvišku gyvenimu ir lietuvišku veikimu Amerikoje. Lietuva dar gyve čia ir ji bus dar ilgai čia gyva. Amerikos Vyčiams, kaip lietuviško gyvenimo ir lietuviško susipratimo pionieriams, aš siunčiu širdingiausias mano sveikinimus. Jumis didžiuojasi Amerika ir Lietuva!!!

Philutė

P. M. Laisvys

Pasauliniai Mūsų Švyturiai

Lietuvių kultūros didieji darbininkai ne visi, deja, žinomi plačiau už Lietuvos ribų. Noriu paminėti tuos galiūnus, kurių vardas plačiai pasaulyje nugarsėjęs.

Vytautas Didysis

Viduramžiais jis buvo vienos iš galingiausių valstybių — Lietuvos Didžiosios Kunigaikštijos valdovas ir garsus strategas, kurio strategija šalia Hanibalia, Cezario, Aleksandro Didžiojo ir kitų karvedžių strategijų nagrinėjama visose rimtesnėse karo mokyklose ir karo akademijose pasaulyje. Jis anais laikais vienintelis su savo armija atrėmė mongolų plūdimą į Lietuvą ir į tolimesnę Europą. Jo valstybines reformas tyrinėja pasaulio masto sociologai ir politikai.

Šis didis lietuvis Lietuvos vardą ir garbę iškėlė visoje Europoje. Vytautas — mūsų didybės simbolis. Vytautas per amžius mums šviečiantis pavyzdys. Ką reiškia valia ir pasiryžimas!

Pakartotinai netekęs tėviškės, uždaromas į Krėvos, Vilniaus pilies kalėjimą, stropiai saugomas Marienburge ir klastingų kryžiuočių, netekęs kariuomenės, draugų ir turtų, sumuštas ties Vorksla — jis niekada nepraranda vilties, jis visada gyvas, iš dulkių, iš paniekinimo prisikelia. Jis, turėdamas kardą rankoje ir genialią galvą, po kiekvieno pralaimėjimo naujai stoja į kovą. Vienas prieš visą pasaulį, vienas prieš savo likimą. Ir laimi.

Jis atstato Lietuvą nuo jūrų iki jūrų. Sulaužo vidaus priešus. Palenkia savo valiai kaimynus. Sulaužo lenkų pasikėsinimus prieš Lietuvą. Sutrūškina kryžiuočius ties Žalgiriu 1410 m. Atstato Lietuvos galybę. Siekia Maskvą pavergti. Valdo ją per savo dukterį Sofiją, paskelbiamas Maskvos globėju. Vyksta paimti jam siūlomo Čekų vainiko. Sukviečia visos Europos valdovus į pasakiškas puotas Lucke. Pagarsėja Europoje kaip žymiausias savo epochos vyras. Ruošiasi vainikuotis Lietuvos karaliumi. Vokiečių imperatorius lenkiasi prieš jį. Ir tik negailestinga mirtis neduoda jam apvainikuoti savo gyvenimo žygių: neleidžia jam uždėti ant galvos Lietuvos karaliaus vainiko. Jis miršta.

Bet ir po mirties jis lieka gyvas lietuvių tau-

Vytautas Didysis

tai. Jis šviečia jai savo pavyzdžiu, jis palaiko mumyse viltis geresnei mūsų ateičiai.

*Vedė Vytautas ten didžiavyrių pulkus
Ir priešų sulaužė puikybę:
Už devynias marias, už tamsiuosius miškus
Išvarė piktųjų galybę. (Maironis)*

ATEITIES VAIKAI

*Žalių ir mėlynų dulkelių debesų
Jūs snaudžiat probočių šešėliuose lengvuos,
Kur Krivės dega auką vienplaukiai, basi,
Ir vakaro rimumas rymo violetinius languos.*

*Jūs laukiat, kolei vėl pašauks pareit
Į tuos namus, kur laiptus aukurų apklojo pelenai,
Kur saulės laikrodžio švytuoklė moja greit,
Kur protėvių sapnuos kadaise gyvenai.*

*Už stalo sėdat laužyt duonos tos pačios,
Kurių išugdė žemės kraujas ir rasa nakties,
Ir keliat taurę pagarbai naujos kerčios,
Nepagalvodami, kad esat dulkės praeities.*

KOVOS DĖL LAISVĖS MŪSŲ DAINOSE

Sunki yra mūsų tautos dalia. Nuolatinės kovos dėl laisvės reikalavo visad budėti, kovoti ir aukotis. Kad ir nebūdamas grobuoniškos prigimties, lietuvis yra pasiryžęs ir atkaklus gindamas savo tėvų žemę, nors priešas būtų daug galingesnis.

Mes žinome, kad šių dienų Lietuvoje eina neįlygi ir žūtbutinė kova, ir visi lietuviai baimingai klausia: kaip ilgai galės atsilaikyti būrelis narsuolių prieš žiaurų milžiną? Tačiau tai ne pirmas kartas, kai lietuviams tenka grumtis ir kentėti nuo daug galingesnio priešo. Jei šieandie dau-

gelis bijo, kad po keletos metų Lietuvoje nebėliks lietuvių, tai pravartu prisiminti, kad mūsų tauta jau nebe pirmą kartą pergyvena tokias sunkias dienas. Jie guodėsi ir guodžiasi dainomis. Mes žinome, kad ir šieandie laisvės kovotojai dainuoja savo dainas, kurių tik nedaugelis yra mus pasiekę. Taip pat buvo ir seniau. Čia bus paduota keletas dainų iš nesenu laikų, kurios labai artimos yra mūsų dienų įvykiams.

Pirmoji daina, užrašyta Rūdiškių par. Trakų aps., buvo dainuojama kovos dėl Vilniaus metu ir joje norima prisiminti romantišką praeitį.

*Ei dalia, dalia,
Daluže mūsų,
Mušime lenkus,
Mūšime prūsus.*

*Lylia, oi lylia,
Liūli, oi liūli,
Mūšime lenkus,
Mūšime prūsus.*

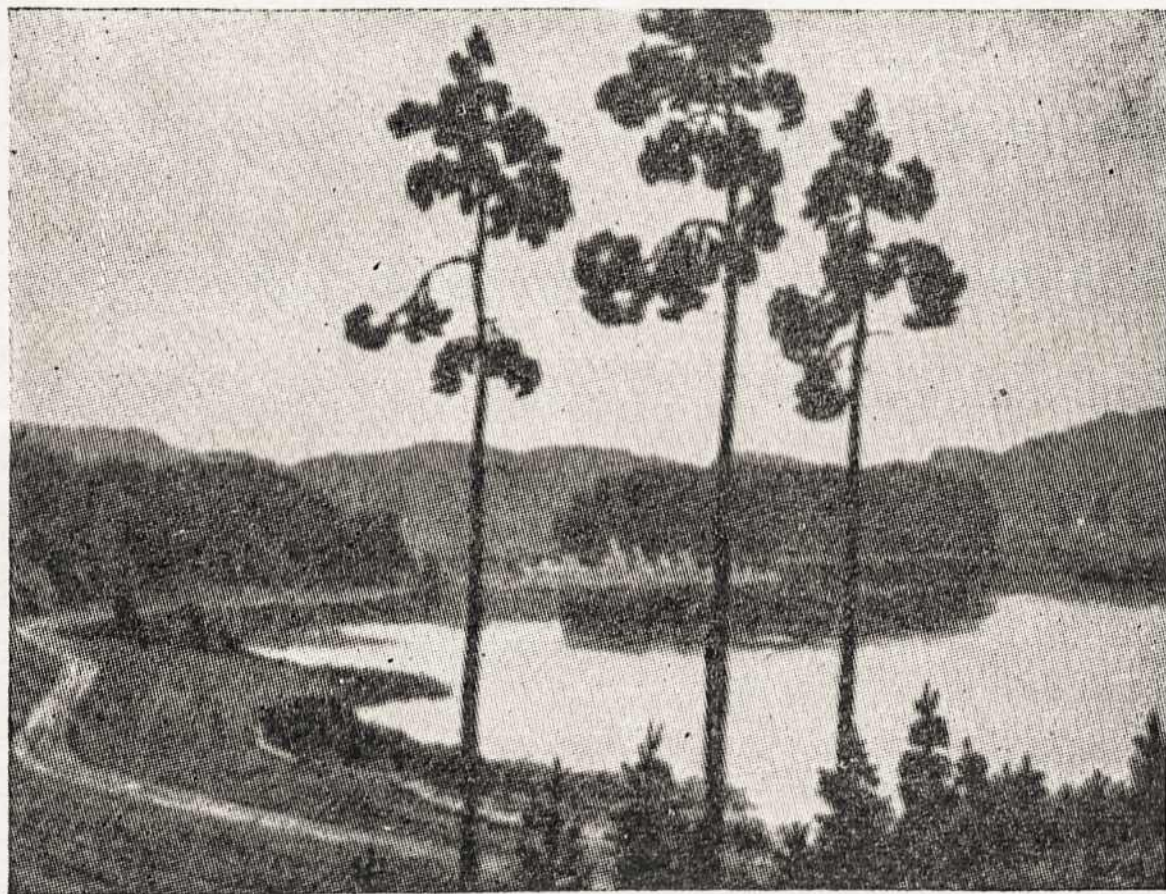
*O kai į Maskvą
Nujom kartą,
Nebeatlaikė*

Geležies vartai.

*Lūžo pušynai,
Liejosi upės,
Kur tik lietuviai
Buvo apsupę.*

*Jojant Berlynan,
Jojant Dunojun,
Kardu mums kelio
Nieks nepastojo.*

*O kai trimitais
Tiktai užgrosi,
Tuojuokias mergos
Šilko skarose.*

Lūžo pušynai, liejosi upės, kur tik lietuviai buvo apsupę

Prisimenu... "Čia rugiai, čia kviečiai, vasarėjai..."

*Juokiasi mergos
Šilkų skarose,
Žino, kad žiedą
Padovanosi.*

*Sugrižę linksmi
Nemuno krante
Būdavo švenčiam
Pokylio šventę.*

*Liejame midų,
Kuriame laužus,
Taurų ir briedžių
Letenas laužom.*

*Vėl džiaugias mergos
Šilkų skarose,
Nes naują buitį
Padovanosim.*

*Bet bėgo amžiai,
Šimtmečiai slinko,
Mūs žalia žemė
Kraujais patvinko.*

*Amžiną skriaudą
Lietuva mini,
Lenkai užgrobė
Josios sostinę.*

*Tad pirmyn, broliai,
Pirmyn, narsieji!
Vilniaus vaduoti
Žaibu išskriejam.*

Antroji daina, užrašyta Maniūnų kaime, Rozalimo valsčiuje 1931 m., buvo sukurta rusų-japonų karo metu (1904-1905 m.), kai daugelis mūsų brolių turėjo beprasmingai žūti tolimojoje Mandžiūrijoje. Istorija kartoja: mes žinome, kad šandie beveik visi lietuviai, sugaudyti į raudonąją armiją, vėl yra išvaryti į tolimuosius rytus ir daugelis jų liks ilsėtis tos pačios Mandžiūrijos žemėje.

*Augom broliukai mes pas tėvelį,
Kaipo kvietkeliai rūtų daržely.
Kiek tik norėjom, tiek uliavojom,
Vargingas dienas mes neatbojom.
Išvež į vaiską, į tą Mandžūrą,
Kur tik teliko vien Portartūras.
Žalia žolelė po kojų vyto,
Mūsų broliukai kaip lapas krito.
Baltos rankelės gyslom pastojo,
Kur motinėle mažą žegnojo.
Dešimt kulipkų pro šalį ėjo,
O vienuolika širdį pervėrė.
Nereik nei grabo kūnam kavoti,
Nepribus tėvai sūnaus raudoti.
Iškasė duobę be jokios mieron,
Kavojo kūnus visokios vieros.*

Pagaliau trečioji daina, užrašyta Miroslovo miestelyje, Alytaus apskrityje, mini pirmąjį bolševikų antplūdį 1919-20 m.

*Kada saulelė liūdna tekėjo,
Tada komūnai mūsų pradėjo,
Patrankos trenkė, žemė drebėjo.
Lietuvos kaimai degti pradėjo,
Bėgo iš namų, kiek kas galėjo,
Komūnų matyt nieks nenorėjo.
Jie iš mūsų kaulų tiltus budavojo,
O kepurėles į krūvas krovė.
Ant aukšto kalno po žalia pušim,
Ten palaidoti broleliai mūsų,
O ant jų kapų žalios rūtelės.
O jūs mergelės, jūs lelijėlės,
Apliekit kapus su ašarėlėmis.
O jūs komūnai, prakeikti rusai,
Ko jūs atėjot žemelėn mūsų?
Vykit, broliukai, komūnus lauk!*

Šiandien vėl reikia šaukti: "Ko jūs atėjot žemelėn mūsų!" Ir koks pasityčiojimas, kai mūsų tautos duobkasiai vis skelbiasi nori mus išlaisvinti. Nuo ko? Aišku, Lietuvą nuo lietuvių. Visiems tokiems "išlaisvintojams" lietuviai gražiai atsakė šiuo dainos posmu, sukurtu okupacijos metu:

Jos. Belzaras J.

LITHUANIA'S PLIGHT

In nine years of subjugation to Soviet and Nazi aggression, religion has suffered terribly in Lithuania. Today, over 400 priests are either in Siberia or in hiding with the underground. The latest in the Soviet attempt to eliminate the Catholic Church in Lithuania finds that Bishop Theophile Matulionis of the diocese of Kaisedorys has died in a Soviet prison after undergoing tortures. Bishop Matulionis is the second Lithuanian bishop who recently died in Soviet prisons.

These facts never received much publicity except in the Lithuanian or Catholic press. Public reaction to these inhuman actions on the part of the Communists comes from Lithuanians here in America or those who have been fortunate to escape from Soviet tyranny.

More facts, for the most part unknown in this country, concern the Lithuanian underground. Through their efforts in piercing the "Iron Curtain" the death of Bishop Matulionis became known to the public through the underground's contact personnel stationed in various parts of the world.

Many people are unaware that there is any resistance to the Soviet occupation of Lithuania. Even the Soviet MVD, according to the Lithuanian language newspaper ŽIBURIAI (Lights) printed by displaced persons in Augsburg, Germany, claims that there are 40,000 guerrillas of whom 12,000 are supposed to have been "liquidated."

Also commenting on the subject the Austrian newspaper Volarlberg Nachrichten of July 13, 1948, estimates that about 8,500 have been killed by the Soviets. Much of this same information has been published by the Lithuanian Legation in Washington and has been confirmed by the State Department.

Another point of interest and comparison — before the second World War population of Lithuania numbered roughly 3,000,000. Of that figure more than 700,000 have been killed by the Communists and Nazis since 1940.

Cardinal Mindszenty goes on trial—headlines and violent world reaction. A Lithuanian bishop is tortured to death — silence; not even an obituary. It is indeed difficult to interpret world public opinion and the power of the press.

East Winsor Hill.

("Hartford Times")

*Mums nereikia nei Stalino ūsų,
Anei Lenino smailos barzdos.
Mums nereikia nei rusų, nei prūsų,
Tik mums reikia laisvos Lietuvos.*

Tai visų pavergtų lietuvių giliausias troškimas, dainos žodžiais gražiai išreikštas.

Juozas Žilevičius

Juozo Naujaliao Kūryba

Šiomet suėjo 80 metų nuo žymaus lietuvių muziko Juozo Naujaliao gimimo. Taip pat minima 15 metų sukaktis nuo jo mirties. Gimęs jis buvo 1869 metais ir mirė 1934 m.

Juozas Naujalis savo kūryba daug prisidėjo praturtinti mūsų jaunutei muzikos literatūrai ir auklėjo klausytojuose meno pradmenis. Naujalis buvo stambi asmenybė savo meniniais polėkiais, mokėjo savo jausmus, švelniais garsais įvilkęs, perduoti žmonėms. Jis turėjo didelę dovaną kurti gražias melodijas ir švelnia harmonija glostyti muzikos grožio ištroškusias sielas.

Daug kas sukuria gražių melodijų, bet nevisi sugeba pritaikyti tai melodijai tinkamą harmoniją, kuri melodiją darytų gražesnę ir ryškesnę. Harmonija melodiją papuošia, harmonija melodiją pražudo. Tokių dalykų negalima išmokti jokioje mokykloje, pasiremiant kokiomis taisyklėmis: jų sutapimą į vieną visumą galima jausti, o tokį jautimą turi tik menininkas. Menininkų jokia mokykla nepagamina, menininkas turi gimti.

Naujalis buvo menininkas iš prigimties. Mokykla jam gelbėjo susipažinti su priemonėmis, kaip pareikšti popieryje muzikos garsus, kurie gimsta kūrėjo sieloje. Mokykla praplečia akiratį, supažindina su kitų kūrinių ir su bendrais visuomenės meniniais papročiais. Jaunam menininkui tenka vieną ar kitą linkmę pamėgti ar atmesti, o jei nė vienos nesuranda, sukurti savo meninę srovę.

Pirmieji darbai

Kaip kiekvienas jaunas muzikas, pradėdamas savo pirmus darbus kūryboje, taip ir Naujalis buvo senesniųjų įtakoje. Pirmieji jo darbai šaltoki, sustingę — mokyklos disciplinos atvaizdas. Bet kai jis išengia į subrendusio menininko stuomenį, jo muzika darosi laisva nuo įtakų. Yra tai savo sielos atvaizdas.

“Žvaigždelės mirksi”

Nuo Aleksoto pakrančių, jis, matyti, gerai išžiūrėjo į aukštą dangų nakties glūdumoje, jei taip vaizdžiai sukūrė visų pamiltą barkarolę “Žvaigždelės mirksi”. Kokia ten žavi, švelnaus vėjelio kiudenama melodija, kur padangių žvaigždės žerėjimais atsiliepia piano pritarime, gražiu ritminiu judesiu. Harmonija ten šviesi, lengva, lyg Nemuno paviršiuje banguojančios smulkios, mažos vilnelės aplinkinės gamtos akiratyje. Viršum viso to, viršum neapsakomai gražios gamtos nuotaikos, lekia melodija, lyg padangėje per žvaigždynus debesėlis — skaidrus, švelnutėlis arba lyg pavasaryje pražydes pirmasis žiedelis. Čia Naujalis atskleidžia sa-

vo sielą plačiosioms masėms ir priverčia su juo drauge tą barkarolės nuotaiką pergyventi, pasidalyti jo nugirstu gamtos vieningu ir švelniu akordo skambesiu. Juo ilgiau barkarolę kartoji, juo daugiau pasineri į jos grožį, tuo giliau tą grožį pajunti.

“Tas bokštas”

Visai skirtinga nuotaika jis apdainuoja seną, griūnantį bokštą, Kauno pilį, sonete “Tas bokštas baigias griūti”. Bokštas statytas iš akmens, plytų, šaltas, kietas, bet vis tik išdidus savo praeitimi, nors šiandien ir apgriuvęs. Kai barkarolę jis skiria švelniam lyriniam balsui, ši veikalą pveda galingam, išdidžiam, griežto skambėjimo balsui. Akomponentas ir harmonija čia ne taip švelnūs ir lankstūs, kaip barkarolėje, o melodija tiesiog didinga, lygiai kaip ir pats bokštas išdidžiai niūkso atsilošęs senon praeitin.

Kaip skirtingi šiedu veikalai tarp savęs savo turiniu ir paskirtim, taip skirtingi jie muzikos nuotaika. Naujalis savo sieloje gražiai tai jautė ir dar gražiau sugebėjo perduoti kitiems.

“Lopšinė daina”

Visai skirtingo pobūdžio yra trečioji čia minimų jojo kūrybos pažibų — “Lopšinė Daina”. Čia jis vaizduoja savo laikų lopšinę, kai jis skurde augo, kai jam močiutė dainavo lopšinę, supintą iš vargo, ašarų ir rūpestėlių. Nors ji jam buvo maloni, bet paūgėjęs jis pastebėjo, kad pasauly esama natūralių, gražių ir švelnių lopšinių, dainuotų ne tokiose skurdžiose aplinkybėse. Dėl to, tur būt, jis savo lopšinę ir nesudarė taip švelnią, žavią, malonią ir motiniškai šiltą, kaip lopšinė turėtų būti vaizduojama, kaip kiti muzikos kūrėjai yra vaizdavę. Matyti, jis kūrė ją ne savo vaikeliams dainuoti, bet savo paties skurdžiam liūliavimui paminėti.

Kai jis vėliau rašė savo veikeliams lopšinę (pirmutinė yra pažymėta op. 8, kita op. 17) chorui, — jo šeima savo gausumu ir sudarė nemažą chorą, — jis jau visiškai kitaip reiškia nuotaikos jausmus. Ten yra ne tik motiniškos meilės švelnumas, bet ir be galo gražiai vingiuojanti, nesudėtinga, bet aiški, širdį traukiantį melodija, gražaus, lopšinei tinkamo ritmo — pritarimo palydima. Švelnių balsų švelnus lopšinės bangavimas toli pralenkia pirmutinę jojo lopšinę.

Nors jis nepasako, kodėl jis rašė dvi lopšines, bet išigilinus į jas ir žinant jo gyvenimo aplinkybes, nebus apsirakta, panašiai paskirsčius, kaip čia paskirstoma.

Kūriniai chorui

Jo pasaulinėje kūryboje solo veikalai beveik visi vykę ir lygiai meninėje aukštumoje išlaikyti.

Choro srityje, kur jis pasirodo su “8 Lietuviškomis Tautiškomis Dainomis” ir vėliau su “15 Tautišku Dainų”, kaipo su pirmais spaudiniais,

toli gražu negalima to grožio rasti. Tur būt, jis taikėsi prie dainininkų. Tada nebuvo gerai dainuojančių chorų, o solistai, nors ir mėgėjai, vis daugiau buvo prasilavinę ir gražesnius balsus turėjo. Minėtuose sąsiuvinuose mažai aukšto meninio grožio rasime. Ten graži harmonija, bet ji ne taip laisvai vartojama, kaip solo dalykuose. Kas kita vėlesniuose Naujaliao kūriniuose chorui. Jis rašė ilgesnius dalykus, bandė vaizduoti teksto turinį ne tik harmonijos kombinacijoje, ar melodijoje, bet ir balsų sąskambiuose, ieškodamas juose tinkamo efekto. Jis jau nežiūri trumpų muzikos sakinių, bet juos pina, kombinuoja, plečia. Gražiai sugėba dainoje "Burtai" per melodiją įvesti daug pašaipos. Įdomios ir meniškai turtingos yra jo dainos chorui "Putino Daina", "Vasaros Naktys", "Man liūdna" ir eilė kitų. Bet šios dainos reikalauja gerų chorų ir gerų dirigentų. Dėl to jos mažai plačiosioms masėms žinomos.

Duetai

Duetai "Nesek sau rožės", "Meilė Tėvynės nemari", "Tu girele, tu žalioji" irgi neprilygsta aukščiau suminėtiems solo kūriniams. Nors jie gražūs, bet jie neveikia klausytojo sielos taip, kaip anie. Nėra to lyrizmo, kuris solo dainose dvelkia. Prie švelniųjų kūrinių galima priskaityti ir "Nokturną", piano solo, kurį jis pats dažnai skambindavo ir labai mėgo. Šiame kūrinyje jis gražiai įpina liaudies melodiją "Močiute mano, širdelė mano". Čia jis žavi klausytoją savo švelnia harmonija ir iš širdies gilumos trykstantia meile močiutei. Klausydamasis tos muzikos, dažnai prisimeni močiutę ir nepajunti, kaip tyliai per skruostus nurieda ašarėlė. Tai grožis, tai menas, kuris savo švelnumu pakelia aukštyn sielas ir paneria jas autorius mintyse!

Instrumentalinė kūryba

Instrumentalinė Juozo Naujaliao kūryba (kvartetui, orkestrui) yra sudėtingesnė. Čia jis daugiau reiškiasi instrumentų spalvų kombinacijose, nekaip melodijoje. Taip jis pasirodo mažuose veikaliukuose, surištuose "Suiteje". Jie gražūs, savi, elegantiški, kaip ir jo paties išvaizda. Didelių formų jis nekūrė: jis pasisako trumpais kūriniškais, dažniausiai liaudies melodijomis paremtais.

Bažnytinė muzika

Skirtinga yra bažnytinė kūryba. Buvo tai jo svarbiausia, pagrindinė, kasdien pergyvenama, jo studijuojama veiklos sritis. Joje jis gyveno. Ne nuostabu, kad pirmutiniuose choro sąsiuvinuose kai kur toli neatsitraukiama nuo kasdieninių polėkių. Bažnytinėje muzikoje solistai ne vaidina jokio svarbaus vaidmens, tad jis jiems ir nesukūrė nieko. Bažnytiniam koncertams jis parašė vieną kitą solo dalyką bažnyčiai tinkamam tekstui.

J. E. VYSKUPAS P. BŪČYS, M.I.C.

J. E. vyskupas P. Būčys šiemet švenčia aukštinį kunigystės jubiliejų.

Vysk. P. Būčys, gimęs 1872 m., yra vienas iš žymiausių Lietuvos vyrų mūsų dienomis. Jis yra didelis mokslininkas, parašęs eiles stambių veikalų. Jo žinių gausumas yra nepaprastas. Vysk. P. Būčio raštai pasižymi gražia kalba ir stiliumi. Jis yra ne tik mokslų, bet ir veiklos žmogus: marjonų vienuolyno gaivintojas ir dabartinis jo generolas, vienas iš Kauno universiteto steigėjų ir buvęs jo rektorius, buvęs profesorius, laikraščių redaktorius, tarptautinių komisijų narys ir t.t. Dabar vysk. P. Būčys yra Jungtinėse Valstybėse.

Šio jubiliejaus proga sveikiname Jo Ekscellenciją ir linkime jam visokeriopos sėkmės didžiuose jo darbuose.

Ypatingai plačiai yra žinoma "Kai širdį tau skausmas", solo giesmė baritonui su vargonais. Kiek ten sielvarto pareiškama, kiek ten tragiškumo nelaimės išiktame žmoguje, besikreipiančiame į Aukščiausiąjį! Čia jau nebe žavi pasaulinė melodija, bet grynai bažnyčios dvasią atitinkanti. Užtenka įsiklausyti į tos giesmės turinį, kai geras giesmininkas gieda: nė nepajusi, kai siela kažin kur nuskris...

Mišios

Naujalis daug sielos įdėjo į eilę mišių chorui. Bet jas mažai kam yra tekę girdėti. Išėivijoje tik poroje vietų keletą kartų buvo jos giedamos, taip

kad šios srities jo kūryba lietuviams beveik nežinoma. Bet šie Naujaliao kūriniai yra pasiekę užsienius, ten yra kelios jo mišios spausdintos. Esu tikras (pasiremiant recenzijomis), kad jos plačiau giedamos ten, kur lietuvių nėra.

Tą pat galima pasakyti ir apie jojo motetus, respensorijas — apskritai apie trumpuosius kūrinčius.

“Jau Tu eini kentėti” mišram chorui yra begalinio gražumo kūrinys, bet ir tas mūsų bažnyčiose negirdimas, — neturime progos pasigėrėti savo tautiečio kūryba.

Gavėnios metui skirtų veikalų tarpe, lotynų kalba, yra nepaprasto gražumo “Caligaverunt”, “Popule meus” ir kt.

Giesmynai

Yra jo sutvarkyti du giesmynai (didelis ir mažas). Ten, kur liaudies chorams giesmės skirtos, yra grynai harmonizatoriaus darbas. Bet mažajam giesmynėlyje yra jo sukurta “Marija, Marija” ir “Tyliąją Naktį”. Pirmutinioji neturi sau lygios savo gražumu. “Marija, Marija” Lietuvoje buvo visur ir visų giedama, orkestrais grojama, korelionais (varpais) skambinama. Tai yra didinga lietuvių tautos malda į Mariją.

Vargonams

Juozas Naujalis buvo didelis vargonų virtuozas ir parašė nemaža kūrinčių vargonams. Lietuvoje jie nebuvo spausdinti, bet užsieniuose yra išleista keletas dešimčių jo preliudijų ir trio. Ypatingai yra gražus jo trio vargonams, išleistas Varšuvoje drauge su St. Suržynskio kūriniais.

Nors Naujalis daug parašė (yra užregistruotas 61 veikalas su keliais šimtais pavienių kūrinčių), bet savo stiliaus nesukūrė. Jis kūrė grynai klasiniam stiliuje, kuris vartojamas Katalikų Bažnyčioje. Jis nemėgo moderniško ir stengėsi savo jausmus reikšti išimtiniai klasinės harmonijos ribose. Modernistus pašiepavo pasisakydamas: “Parašo pirma gerai, paskui tik sugadina, beieškodami modernišku akordu”.

Kaip ten bebūtų, nesileidžiant giliau į Juozo Naujaliao meninius polinkius, jis nusipelno didelės pagarbos, kaip aukšto polėkio muzikas. Ką jis kūrė, visa tai jis rėmė grožiu, neieškojo paviršutinių efektų, bet pasireiškė giliomis mintimis. Jis buvo savotiškas muzikos gilus mintytojas. Jei nori valandėlei nusiraminti, susikaupti, pasiklausyk Juozo Naujaliao kūrybos: visada rasi pasitenkinimo. Kas grynų grožiu paremta, visados bus grožio ieškančių sielų suprasta.

Gaila, kad didesnių jo veikalų negirdime. Bet reikia manyti, kad ateis mums diena, paaugs muzikos kultūroje mūsų muzikos darbuotojai, daugiau prasilavins chorai. Tuosyk ne tik Naujaliao veikalai bus visur girdimi, bet ir kitų kompozitorių kantatos, mišios, kvartetai, motetai ir visa kita, kas subrendusių menininkų sukurta taipgi mūsų subrendusiems pildytojams-atkūrėjams.

KALBOS KERTELĖ

“VALIO!” KILMĖ

Mūsų darbo dainose užtinkame daug *valio*, *valiojimų*.

Tas žodis yra švelnus, bet ir kartu keliantis ryžtą ir taisantis nuotaiką. “Aš dalgelę išpustysiu, pradalgėlį išvarysiu. (priedainis:) Valio, valio, valio!!” “Valio dalgė, valio kotas, — dar nepiautas pievoj šmotas” ir t.t.

Ir taip buvo per visą Lietuvą. Ilgainiui, vėl Lietuvos valstybei atsistatant, žodis *valio* buvo paimtas lietuvių tautos ir valstybės bei kariuomenės šūksniu.

Klaipėdiškis prof. Kodaitis su vienu teisininku per I-jį pasaulinį karą buvo vertęs į lietuvių kalbą vokiečių pėstininkų statutą. Jie vokiškąjį “hurra” buvo versdami lyg ir sulietuviinę šūksniu “keistut, keistut”, bet vėliau tą šūksnį išbraukė ir įrašė “valio”. Tuo būdu valio mūsųose prigijo viešajame gyvenime.

“Valio” pirmiausia bus pradėtas vartoti 1909 m. Seinų dvasininkų Seminarijos klierikų lietuvių vietoj šūksnių lotyniškojo vivat — tegyvuoja; vivat, crescat, floreat — tegyvuoja, tatarpsta, teżydi; vivat sequens — tegyvuoja eilinis (kitas iš eilės), prancūzų — vive le roi — tegyvuoja karalius, lenkų pasiskolintasis — vivat ir poeto kun. Antano Strazdo (1763 - 1833) kai kuriose dainose irgi “vivat” vartojamo; taip pat vietoj rusiškojo “ura”, vokiškojo “hurra”.

Ir šiandien tik vieni lietuviai tevirtoja savo šūksnį “valio”.

Seiniškiai klierikai *vivat* paėmė iš lietuviškųjų liaudies dainų. Paskum šūksnis *valio* pamažu išigalėjo viešajame, draugijiniame, kariniame gyvenime, net kartais būdamas vartotas ar vartojamas lietuvių tautos ir Lietuvos valstybės gelbėjimo paroliu-slaptažodžiu, vartojamu kovose ir slaptosiose draugijose, nelyginant krikščionių persekiojimo gadynėje Jėzaus apaštalai žvejai ar pirmieji krikščionys kad turėjo šūksnį *ichtys*, gr. — žuvis, o žuvis yra tylus gyvis.

P. M. Laisvys

RUSO VARDAS

Rusus senoji lietuvių karta vadindavo *ruskiais* (rusiškai: ruskij-rusas). Dabar rusų tautą lietuviai vadina *rusai*, o rusus persekiotojus pabrėžia — *ruskiai*. Pats “ruso” pavadinimas yra skandinaviskas žodis. Seniau lietuviai rusus dar vadindavo: *burliakais* (burlaki — kur savimi tempia laivus Volgoje prieš vandenį), *maskoliais* (lenkai rusus taip vadina; plg. Maskva). Posakis “mušk *gudą*, kaip šunį *rudą*” buvo taikomas rusams. Bet iš tikrųjų istoriškai *gudo* vardas yra ne rusams, tik mūsų kaimynams — Didžiosios Lietuvos Kunigaikštijos gyventojams tuoj rytuose *baltgudžiams*, plačiai Minsko srityje gyvenantiems ir siekiantiems 6 milijonus žmonių.

K. of L. Leadership Course

Every well-functioning organization is characterized by the following: a cause i.e. the ideal or which it strives to attain, a leader i.e. one capable of convincing, influencing and swaying members to action toward the attainment of the proposed ideal and finally, a program i.e. a course of action by which the ideal will ultimately be achieved.

Our K. of L. has a purpose the loftiness of which no one can doubt. It also has a program which, if followed, can easily lead the members to realization of our high ideals.

Our main defect is in the matter of leaders. We have some who have proven themselves to be real leaders and who have done and are doing splendidly in moving others to action. These, however, are only a few. They can be counted on one's fingers. It is a far cry from the number of leaders we actually need to carry on our work effectively. This is true not only of our K. of L. but also of many national and local organization. It is even true of the world. One of the main reasons for the present chaotic conditions in the world is largely due to the lack of true leaders capable of influencing others to do that which is good and right.

The Supreme Council of our organization recognizes this dearth of leaders. For well over a year, it has discussed the problem quite thoroughly in an effort to effect a suitable remedy. A start in the right direction has been made. A three-day course in leadership and self-improvement will be sponsored by the Supreme Council at Marianapolis College, Thompson, Conn. on August 19, 20 and 21. It is to be hoped that those who are serious-minded K. of L'ers and are willing to become leaders for the purpose of dedicating themselves to make the K. of L. a better and more active organization for our good Lithuanian-American youth, will arrange their summer schedules in such a way as to be able to make this course of special study.

The course will aid not only those who wish to learn more about the K. of L. and become real leaders in their communities but also those who presently hold positions of leadership. For the latter, it will serve as a refresher course and a chance to become acquainted with the latest and newest methods of leadership. It will be an opportunity to renew themselves in the true K. of L. spirit, to meet other leaders, to discuss with them various K. of L. problems, to plan new K. of L. activity and exchange ideas on special K. of L. matters.

There may be some who may question the benefits to be derived from such a course. To them it would seem to be an unnecessary under-

taking. Three months ago, the newspapers made mention of a special seminar of three weeks duration that was given for newspaper editors at Columbia University. Those attending were all college and university graduates who have distinguished themselves as learned and educated men in their fields. Yet they saw the need to take time out and attend the seminar not for three days but for three full weeks. The early part of May, a special sales course was held in Worcester for salesmen and specialists in advanced sales for the purpose of developing their selling power. Attorneys and Counsellors-at-Law are recognized as learned men, yet they also see the tremendous need and importance of seminars and special courses. For example, the Law Society of Massachusetts has a program designed to establish seminars throughout the state "on divers subjects of interest to lawyers and thus provide opportunities for discussion and possible clarification of many phases of the law". Other groups of men and women feel the same way.

If such learned groups sense the need for courses of study and discussion, surely the need is even greater for our K. of L. What training many of us have had in leadership, has been mediocre at the best. The majority lack training of any kind whatsoever. So it becomes imperative that courses in leadership become a regular event in our active calendar. They should be arranged in such a way as to attract the attention of every member.

That is just what the Supreme Council is trying to do. It has arranged this course at Marianapolis College with the hope that those eligible will take advantage of it. The nature of the course forces the making of restrictions as to who will be permitted to take the course. It is for only three days, a short time indeed. Every moment, therefore, must be put to good use. There will be no time for fun or social events. It will be a course for serious discussion of grave and important problems pertaining to the K. of L. For that reason, only those who are serious-minded and eager to benefit from the course will be eligible. Only thus will we hope to reap the fruits that we expect from this proposed study of leadership.

I appeal to all of you eligible members to give the matter serious and thoughtful consideration. I know there are many who would like to become leaders in their respective groups but fail to do so because they feel they are not sufficiently qualified to take over. It is for such that the proposed course will be especially beneficial. So it is our hope that you will take advantage of it. Leaders want to better themselves

Oficialus Skyrius

K. of L. 36th National Convention Elizabeth, N. J.

SEPTEMBER 8-9-10-11, 1949

THURSDAY — SEPTEMBER 8

Registration 11 A. M. to 8. P. M. at Lithuanian Liberty Hall — 269 Second Street.

Get-Together Social — Thursday Evening at Lithuanian Liberty Hall.

FRIDAY — SEPTEMBER 9

8:45 A. M. Mass For Deceased Members at Sts. Peter's and Paul's Church, Ripley Place.

10:00 A. M. Opening Session — Parish Hall — Ripley Place.

1:00 P. M. Lunch — Lithuanian Liberty Hall.

2:30 P. M. Second Session — Parish Hall.

7:00 P. M. (to be announced later)

SATURDAY — SEPTEMBER 10

8:45 A. M. Mass at Sts. Peter's and Paul's Church.

10:00 A. M. Third Session — Parish Hall

1:00 P. M. Lunch — Lithuanian Liberty Hall.

2:30 P. M. Fourth Session — Parish Hall.

8:00 P. M. Semi-formal Dance at Lithuanian Liberty Hall.

SUNDAY — SEPTEMBER 11

10:00 A. M. Meet For Parade at Parish Hall.

10:15 A. M. Parade.

10:45 A. M. Solemn High Mass at Sts. Peter's and Paul's Church.

1:00 P. M. Lunch at Parish Hall.

2:30 P. M. Final Session — Parish Hall.

7:00 P. M. Semi-formal and Closing Convention Banquet at Essex House, Newark, New Jersey.

Registration Fee — \$10.00.

and find new ways of creating interest and leading those under them to more active participation in K. of L. activity. For them the course will be more than helpful. This is the first opportunity that is being given to members.

So let us make the opportunity worth while by attending the course and benefiting by it. It may be the start of an excellent career in the extremely important work of the K. of L. It may be the beginning which will ultimately result in your becoming a pillar of strength and guidance to the fine Lithuanian-American young men and women who see in the K. of L. the one organization that can preserve the true Catholic and Lithuanian spirit among our youth.

CENTRO PRANEŠIMAS

Iki šiam laikui sekančios kuopos yra surengę pramogas Centro reikalams, kaip pažymėta konstitucijoje ir patvirtinta pereito visuotino Seimo, ir prisiuntė pažymėtas sumas Centro Iždininkui.

C-109, Great Neck, N. Y.	260.83
C-102, Detroit, Michigan.	100.00
C-116, Worcester, Mass.	75.00
Draugovė, Chicago, Illinois.	50.00
C-3, Philadelphia, Pa.	50.00
C-17, South Boston, Mass.	50.00
C-19, Pittsburgh, Pa.	50.00
C-96, Dayton, Ohio.	50.00

Visos šios kuopos savo pareigą atliko gražiai, o ypatingai 109-ta kuopa, Great Neck, N. Y., kuri po vadovybe nauja Centro vice pirmininko Aleksandro Vasiliausko sukėlė ir prisiuntė nepaprastai didelę sumą.

Turime dar daug garbingų kuopų, kuriose randasi mūsų žymių veikėjų, nuo kurių ligšiol dar negirdėjome, bet turime vilties, kad savo užduotį atliks pirm negu bus išduotas pilnas raportas Seimui.

F.A.G.

FISCAL YEAR ENDS JULY 31

Mūsų narių stovis ir delegatų skaičius seime priklausys nuo skaičiaus pilnai užsimokėjusių narių 31 d. liepos mėn. Dėlto kuopų valdybos prašomos išrinkti užsilikusių narių mokestis ir prisiųsti Centru prieš tą dieną.

SEIMO MANDATUS su visais reikalingais parašais siųskite man patikrinimui ir užtvirtinimui Jūsų išrinktų delegatų. Šie mandatai privalo būti pas mane prieš pabaigą rugpiūčio, nes po to būsiu išvykusi seimo link. Už jūsų kooperaciją būsiu gilai dėkinga.

Anna Mae Uznis, Fin. Rašt.

UŽUOJAUTA

3-čio laipsnio nariui Pranui Vaškui iš Newark, N. J., reiškiamo gilią, vytišką užuojautą, mirus jo mylimai motinai Barborai Vaškas.

Liet. Vyčių Centro Valdyba,
Vyties Redakcija ir
Administracija.

UŽUOJAUTA

Mirus 3-čio laipsnio narės H. Pinkievičiūtės - Pinkin, (Elizabeth, N. J.) motinai, reiškiamo gilią užuojautą p-lei H. Pinkin ir jos šeimai. Lai Dievulis suteikia jos motinos vėlei amžiną ramybę.

Liet. Vyčių Centro Valdyba,
Vyties Redakcija ir
Administracija

CHICAGO DISTRICT BOWLING TOURNAMENT

The 2nd Annual Midwest Intercity K. of L. Bowling Tournament was held in Chicago on Sunday, May 29th. Fifteen teams were entered representing Dayton, Detroit and Chicago. Preceding the event, all guest council members were welcomed at our K. of L. Youth Center (headquarters).

The tournament was won by Chicago and the trophy was presented at a gala social to Council 36 of Brighton Park.

TEAM AND INDIVIDUAL WINNERS

1st place Chicago (36)	3,052 pins
2nd place Chicago (36)	2,893 pins
3rd place Dayton (96)	2,777 pins
4th place Detroit (102)	2,761 pins
5th place Cicero (14)	2,746 pins
6th place Chicago (112)	2,730 pins

MEN

High Game with handicap —	
Ernie Sutkus (36)	228
2nd High Game with handicap —	
Wally Michaels (36)	227
High Game without handicap —	
Ray Medonis, Detroit (102)	211
2nd High Game without handicap —	
Andy Yuknis (112)	180
High Series with handicap —	
Frank Gudelis, Dayton (96)	667

2nd High with handicap —	
Chuck Yerkes (112)	624
High Series without handicap —	
Joe Sarockas (36)	555
2nd High Series without handicap —	
Max Couble (14)	472
Consolation Prize — Frank Petkunas (36).	

WOMEN

High Game with handicap —	
Sophie Zukas (36)	243
2nd High Game with handicap —	
Lucille Yucius (5)	232
High Game without handicap —	
Lorraine Kiddworth (14)	192
2nd High Game without handicap —	
Sally Miller, Dayton (96)	151
High Series with handicap —	
Terry Žaligairis, Detroit (102)	650
2nd High Series with handicap —	
Lillian Plack (36)	577
High Series without handicap —	
Florence York (14)	455
2nd High Series without handicap —	
Aldona Mockus (14)	405
Consolation Prize — Sophie Ozelis (5).	

The committee wishes to thank all who participated in the tournament and hopes that such bowling tournaments be held more often.

The Bowling Committee

Gausiausias Žodynas

Anglų kalboje yra 400 tūkstančių žodžių. Nėra pasaulyje žmogaus, kuris galėtų pasigirti žinaš visus žodžius. Žodingiausias anglų rašytojas yra Shakespeare.

Lietuvių kalba yra nepaprastai gausaus žodyno. Jei mes būtume susirankioję visus žodžius iš savo sodžiaus ir miesto, taip pat ir visus, kasdien naujus atsirandančius įvairiausiomis savo lytimis, lietuvių kalba žodingumu turėtų pralenkti ir anglų kalbą.

Esą, paprastas ūkininkas savo reikalams vartoja tik 400 žodžių. Dabar, kai ir kaimo gyventojai skaito laikraščius, jų žodynas kiek padidėjo, bet ir tai neprašoka daugiau 1000 žodžių. Kvalifikuotas miesto darbininkas, maždaug žino 5 tūkstančius žodžių. Dvasininkai ir juristai — 10 tūkstančių žodžių.

Bet daugiausia žodžių žino ir moka tai žurnalistai, nes jų darbas juos verčia susidurti su įvairiomis profesijomis ir specialybėmis, taip pat ir su visais visuomenės sluoksniais. Tačiau ir žurnalistas nežino... tik 20 tūkstančių žodžių.

Perkrikštija Lietuvoj Vietovardžius

“France Illustration” rašo, kad rusai Mažojoje Lietuvoje, kaip kad ir vokiečiai Hitlerio metu darė, keičia vietų pavadinimus.

Taigi, Gumbinė pavadinta Rytprūsioose kovojusio rusų gen. Gusievskio vardu, Ragainė — ten žuvusio rusų gen. Černiakovskio, Prūsų Eluva — Napoleono laikų rusų gen. Bagratjono vardu Bagratjonovsk, Tilžė — Sovietsk, Piluva — Baltijsk, Kristijono Donelaičio, pirmojo didžiausio mūsų poeto gimtinė Lazdynėliai — Krasnoznaminsk, o visa Karaliaučiaus sritis — mirusio Rusijos “dedkos” Kalinino — Kalininskaja oblast.

Atsimintina, kad caro laikais, siautėjant taip pat juodžiausiai rusų priespaudai Lietuvoje su general gubernatorium Muravjovu ir Kaufmanu (surusėjęs vokiečių) priešaky, daug mūsų lietuviškų vietovių buvo rusiškai perkrikštytos: Mažeikiai — Muravjovo, Zarasai — Novoaleksandrovsk, Vaškai — Konstantinovo ir kt.

● Tenka save saugoti, kaip nešant sklidinai pilną indą.

Vydūnas

Worcester, Mass.

COUNCIL 26

Our recent affairs has boosted our television set fund quite a great deal. It will be installed soon. At the last military whist which we held many of our parishioners attended. The usual lucky families namely, The Jurgelonis, Kondrotas and Sarapas won the prizes, along with other members.

Roger Williams Park (Providence, R. I.) was the destination of many of our members on the night of May 28th. We enjoyed participating in the folk-dancing, and wish all council dances would feature a set of them.

Softball stars of C-26 displayed what talent they had in a rugged softball game between the girls and some of the Marian Fathers at the Field Day at Marianapolis. Helen Gvaz (116) and Helen Saboites (27) are changing their names to Sain and Spahn, after doing a nice job at pitching. The girls didn't field the ball as well as the Fathers did, but in spite of all odds, managed to win. Home movies were taken of the game and should provide a good "laff movie" when run off.

Traveling by bus always provides a nice time, so that's what we've been doing. A bus load of C-26 Braves rooters took off for a Braves-Cincinnati ball game recently. We're also traveling the same way to Ocean Beach in New London, Conn. in July.

A fine time was had by all who attended the dance at Maironis Park on June 11. Out-of-towners attending were from Norwood, Athol, Hartford, Brockton, Providence, Boston and So. Worcester. Angie Sarapas and Louise Grazulis played week-end hostesses to the Hartford visitors. A steak roast was held in the Grazulis backyard. A wire recorder (unknown to most parties present) provided a lot of laughs after dinner. Atty. Ricard J. Sarapas may be retained by a couple of clients for blackmailing if said recording gets into the wrong hands.

A baby contest highlighted our picnic on June 12. Judges were the following guests: Ruth Nye of Athol,

Frank Chesnul of Brockton, and Joe Adakonis of Hartford. The committee members worked very hard to make this week-end affair a success.

Marriages:

Helen Sepas and Stan Dallalis, Mary Jurgelonis and Pete Jankowski, Joanne Rutelonis and Patrick Kelley. Loads of happiness to you all! Don't forget to bring your husbands to the meetings.

We extend our congratulations to Rita Kondrotas and Eddie Grazulis on their graduation.

Best of luck to Joe Drumstas who has joined the Army. Bill Grigas was recently home on furlough. It was good to see him again.

Six members received their first and second degrees at a Ritual ceremony held in the clubroom: Second Degree — Ann Rutelonis; First Degree — Edward Aderkas, William Vecketer, Al Rutelonis, Al Struckus, and Fr. "Mike".

"The Spook"

Philadelphia, Pa.

COUNCIL 3

Welcome to the following new members: Rita Mazeika, Catherine Baltrukonis, Irene Žiumbakis, Vytautas and Blanche Volertas and Stanley Ožalis.

A surprise of all surprises! Did you hear that Peter Raubertas has joined the Air Force? Lots of luck, Peter.

Congratulations to the graduates of 1949 — Helen Bigenis and H. Sarczewicz.

Al Rupšis and Phyllis Navitsky are contemplating on marriage. Best wishes. Also, two of our Lithuanian classmates, Mr. and Mrs. Welsh were married in May. We wish you both lots of happiness.

We're wondering what's keeps Algis Vaičiunas away from our clubrooms, week-ends, lately.

The exhibit of religious articles, handicraft, carved crosses, etc. made by Lithuanian D. P's which were displayed by Vincent Yanulaitis before a group of society members of the church we enjoyed very much. It was most educational.

"Stacy"

Great Neck, N. Y.

COUNCIL 109

A delegation was sent to the June 5th meeting of the N. Y. — N. J. District held in Brooklyn at which two of our active members were elected to the Executive Board for the coming year, namely, Alexander Wesey, as president, and Josephine Rusas as membership secretary. We hope they will continue to uphold the aims and ideals of our organization to their fullest capacity. The social that followed was enjoyed, not only for Brooklyn's hospitality, but it gave the guests a chance to brush up on their Lithuanian by conversing with groups of D.P's, who were also present.

Shrieks bordering on hysteria was the result of our attending Maspeth's "Spooky Dance" on June 4th. We never knew our Great Neck girls could scream as loud as they did when Tony "Frankenstein" Razickas descended upon them quite abruptly! The human scenery was true to form, and so very realistic, that we're just getting over our nightmares!

June 12th brought our K. of L. members together again at Kosmowski's to attend the BALF dance. Just about everyone was there to enjoy the show put on by the recently-arrived D. P's. We understand that a few of our members had difficulty in making themselves understood, but "practise makes perfect".

Don't forget our Malt Hop on July 23rd at the Steamboat Inn, Great Neck. The terrace is being readied for our guests who enjoy our "country air".

"A good time that's hard to beat — Let's go to Great Neck, to escape the heat.

We'll have pretzels with beer, and fun galore,

And plenty of cool breeze, just like at the shore.

July 23rd — A Date to Remember! To get in the mood for Convention in September!"

...Snoopy

Are you a title holder or a leader? There's a difference, as those who will have the good fortune to attend the leadership course, August 19, 20 and 21, will learn.

Waterbury, Conn.

COUNCIL 7

Waterbury K. of L's had another "Smash Hit". It was our council's 2nd Annual Minstrel Show, presented by a cast of 65 members. Our honorary member of the club, Edward DiNapoli, chairman, deserves a vote of thanks for his time and effort put into the Show. The nuns of Waterbury together with the school children benefited by it. Also another grand performance was held for the benefit of the War Veterans of Rocky Hill.

Marriages

Among our newlyweds are: John Jenusaitis and Joyce Rudes, Gabe Wiggins and Ruth Bansleben, Frances Mazulaitis and Tony Martino, Vinnie Lukmin and Helen Padagis. Charlie Budris will be wed this month.

On May 29th, our club was host to the cast of the Minstrel Show. The party was held in appreciation of the time and effort expended by the cast, in behalf of our organization.

"BE-BOP"

New York and New Jersey District

At our annual district meeting which was held on June 5th in Brooklyn, N. Y. (41), the principal business of the day was the election of new officers and delegates to the national convention (Sept. 9-10-11, 1949, Elizabeth, N. J.).

1949-1950 EXECUTIVE BOARD

Rev. A. Kasper (52), spiritual director; Al Wesey (109), president; W. Staskus (90), 1st vice president; Ann Mitchell (52), 2nd vice president Josephine Adams (52), recording secretary; Ann Klem (90), treasurer; Charles Bason (124), correspondent; Josephine Rusas (109), membership secretary.

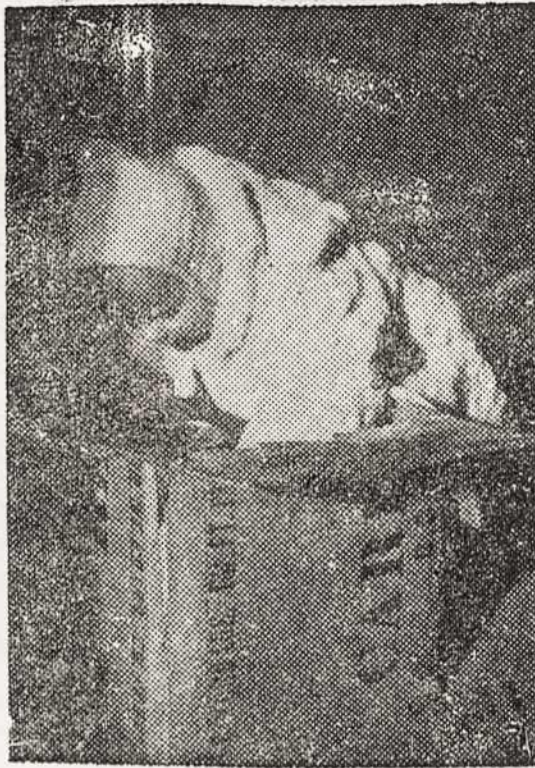
DELEGATES TO THE NATIONAL CONVENTION

Al Wesey of Great Neck, N. Y. and Charles Bason of Jersey City, N. J.

It was reported that a dance sponsored by the district for the benefit of B.A.L.F., gave a profit of \$150.00 which money was donated to the United Lithuanian Relief Fund of America. The committee together with the members who helped make the benefit dance a success are to be commended.

POLYNA STOSKA, METROPOLITAN OPERA STAR HONORED

A testimonial dinner was tendered to Polyna Stoska, Lyric Soprano of the Metropolitan Opera Company, by our district, on May 22nd at the Robert Treat Hotel, N. J. Among the guests present were: Msgr. John Balkunas (Maspeth), Msgr. Mykolas

EAGER INTEREST. Even the babies show eager interest at the arrival of CARE package in Germany. Here, digging for a chocolate bar, is a young Lithuanian refugee in Germany whose family received the big package through CARE's member agency, the United Lithuanian Relief Fund of America, Inc.

Krupavičius, VLIK'o president, Rev. M. Kemezis (Bayonne), Rev. A. Kasper, district spiritual director (Elizabeth), Rev. Pocius (Harrison-Kearny), Rev. I. Kelmelis and Rev. P. Bastakys (Newark), Rev. Dr. M. Razaitis (New York), Joseph Boley, national president and Al Wesey, national vice president, Charles Bason, retiring president of the district, Representative Peter Rodino of the 10th Congressional District, Councilman Joseph Healy (Kearny) and John Bray (Bayonne). The chairman of the dinner was Balys Laučka (Brooklyn), and toastmaster was Attorney Charles Paulauskas. Miss Polyna Stosko is well known for her singing not only in the United States but also in Europe where she spent sometime just before World War II. She is member of the Knights of Lithuania.

SUMMER ACTIVITIES

Many councils in the district are planning to hold picnics, hikes, softball games, etc. during the summer. Members interested in the K. or L. activities, contact your local council officers.

NATIONAL CONVENTION

All councils are urged to be represented at the coming national convention which will be held in Elizabeth, N. J., September 9-11, 1949.

ANNIVERSARIES — PRIESTS

We take this opportunity in extending our best wishes to Rev. John C. Jutkevičius, national spiritual director, who celebrated his 9th anniversary in the holy priesthood on May

18th; also Rev. John Scharnus of Jersey City, who celebrated his anniversary in the holy priesthood on June 11th; and Rev. Dr. Joseph Vaskas, Rector of Marian Hills Seminary, Hinsdale, Ill., who celebrated his 15th anniversary on July 15th. May God continue to bestow His blessings upon our staunch supporters of the Knights of Lithuania organization.

IN MEMORIAM

Let us pause a moment in prayer for the repose of the soul of Charles Vaskas, late of Newark, N. J. and Louis Ketvirtis, late of Jersey City, N. J. It is three years since they passed on to eternity, but their deeds and activity in the K. of L. shall not be forgotten by our living members.

As a retiring district correspondent, I wish to thank all who helped me in my work, especially Charles Bason, Bill Senkus and Josephine Adams.

WANDERER

Providence, R. I.

COUNCIL 103

We wish to thank all who attended our Maytime Ball. Those of you who missed it — we hope we will see you at our fall dance. Our super salesman, Father Anthony Kacevičius, our spiritual advisor, is credited with selling the most admission tickets.

Although Walter Avizinis met with an accident, he seemed enjoy the dance throughout the evening. Any serious after effects, Walter?

Bertha Čiočys' roses, which were intended for our centerpiece, disappeared fast. However, the fellows did look "beautiful"!

Is it true that our two handsome bartender, Al Sareichikas and Tony Gudas, raided a local hotel in order to acquire those "sharp" jackets they wore the night of the Ball?

Rumor has it that Hank Stavaris is engaged, which is quite possible and not improbable as we haven't seen him at our meetings lately.

Ah, to live the carefree life of a mariner! For details, ask our Bill Belconis, who will be spending the hot summer months vacationing at home.

We regret to report at this time that Irene Mikluis, as of October, will no longer be a Miss, but a Mrs.

Our last meeting coincided with Vice President, Helen Belconis' birthday- so all present joined in a chorus of "Happy Birthday, Dear Helen".

It was wonderful to see Father John Vaitekunas down at our past two monthly meetings. Father's inimitable pep talks are always welcome.

DOUBLE TALK

Registration for leadership course closes positively August 10.

Brooklyn, N. Y.

COUNCIL 41

Shame on you Council 41! This is the first time in the history of the Council that it had a drop out of an organized softball league for lack of interest. What happened to that top-notch team we had at the beginning of the season? This is indeed a black spot in the history of the Brooklyn K. of L. Let's get together and remedy the situation.

So too, let's get out and round up those delinquent members — all seventeen of them. Surely they do not intend to drop out of the organization permanently. A little salesmanship on the part of each of us should bring them and many others back to the K. of L. where they surely belong.

Orchids to the Social Affairs Committee for the wonderful job done uniting the Displaced Persons and the Council in sponsoring the Concert and Dance on May 29. This was a total success — in that it served as a pleasant evening of entertainment for both young and old and that it helped to swell the treasury. But above all it illustrated that American born Lithuanians are willing and can cooperate with the newly arrived DP's. It should be an incentive for other councils to direct their activities in the same direction.

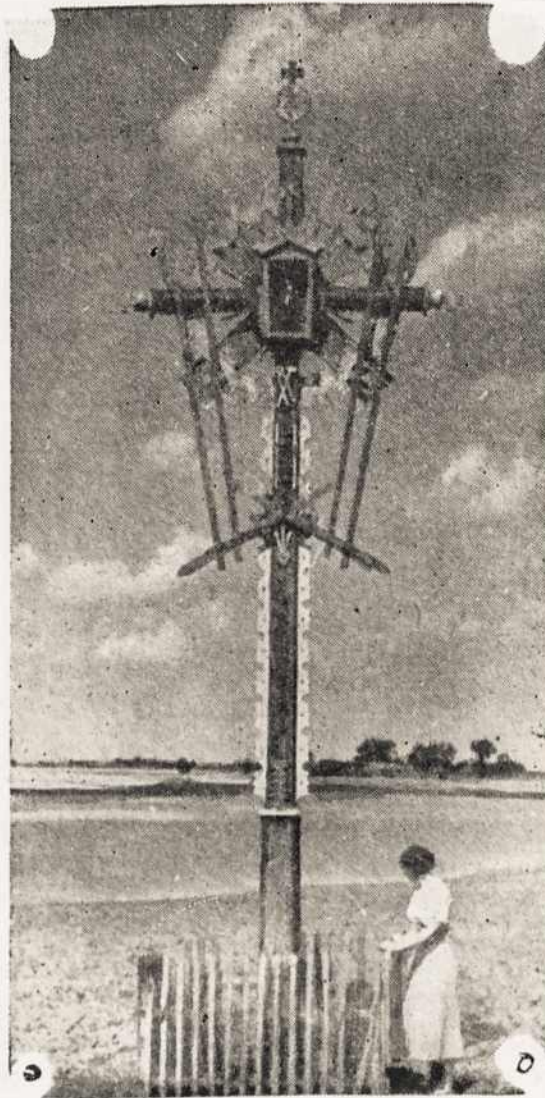
With summer here, thoughts have turned to the out-of-doors for entertainment. Among the plans are a busride, beach parties, group excursions to stadium concerts and the like. The summer looks well taken care of. So come on out and join in the fun! We would like to see our old members and many new ones.

Another important event is the fall dance, set for Saturday, September 17. This is but a week after the National Convention, so all you visiting delegates take notice and come down for a real Brooklyn good time. Also this dance is the first of the fall season in the New York — New Jersey District. Consequently a large turnout is expected.

Our good Pastor Father Pakalnis recently had an anniversary, therefore the Council gifted him with a handy portable radio. Many happy hours of listening, Father. Since June 24 is the name day of our Spiritual Director, it was agreed to present him with a small token of appreciation for the work and sacrifice that he has given in behalf of the club.

In Retrospect:

Brooklyn was well represented at Polyna Stoska Testimonial Dinner and Dance. Two of the Committee members from this council were Jeanne Karpus and Balys Laučka. Among others present were: Martha Karpus, and Eddie Murphy, Connie and Ronnie Kazlauskas, Peter Mil-

Kryžius Lietuvos laukuose

tenis, Gene Bender and Al Mikolaitis.

Maspeth Council Dance was also attended in force by the 41ers.

We hope to have the Ritual Committee finally commence work on drawing up the lists of the members eligible for the First, Second and Third Degrees. The Committee has been held up by some delay in response from the higher echelons. But now that a copy of the ritual and requirements are in the committee's possession it should be soon that the realization of the plans will take place.

A Forty-oner.

Rochester, N. Y.

COUNCIL 93

Birželio 5 d. 93 Vyčių kuopa turėjo šiais metais pirmą savo gegužinę - pikniką.

Iniciatoriai — kuopos valdyba. Darbu gi daugiausia prisidėjo vyčiai Konstantinas ir Dorotėja Eismantai. Vyčiai į savo subuvimą pasikvietė ir savo prietelius — vyčiams prijaunčius lietuvius.

Gegužinėn važiavome su šūkiomis: Suartėkime! Susibičiuliaukime! Susidainuokime, vietos lietuviai ir atvykę iš užjūrio vyčiai ir svečiai!

Oras buvo labai gražus. Gi šerelių ūkis taip pat labai gražioje vietoje prie ežero.

Toli skambėjo gražios lietuviškos dainos, ežeru sklido juokas, linksmi šoko poros pagal Paužuolienės akordeono garsus. Senas vytis šerelis, lygiai kaip ir jo žmona buvo nepapras-

tai malonūs — vaišingi šeiminkai. Vyčiai jiems labai dėkingi.

Netolimoje ateityje 93 Vyčių kuopa numachiusi suorganizuoti ekskursiją į Niagaros krioklį ir taip pat suruošti didelę gegužinę - pikniką višai lietuvių parapijai Rochesteryje.

Vytis

Dayton, Ohio

COUNCIL 96

On May 21st, our council presented its second Lithuania Variety Program of the year. Father Katarskis was the director and Frances Vangas was chairman of the dancing group. The program was such a huge success that we are looking forward to our next program in the fall.

Many thanks to Chicago (112) for being so hospitable to our members during the 2nd Annual Midwest bowling tournament held in Chicago. A special thanks to John Stokes and his committee for the delicious breakfast served us on Sunday.

Congratulations Brighton Park, Council 36 for having won the trophy for the second time. Though our council failed to return home with the trophy, it made a wonderful showing by placing third and two of our members, Sally Miller and Frank Gudelis, receiving individual prize money for our team. Our council is also proud of our other Keglers, Eloise Sluzas, Dorothy Miller and Mike Petkus. The best cheering section anyone could ask for was exhibited by our bowlers under the leadership of Eleanor Ambrose.

Our Moon-Light Dance was very successful. Credit is due to our co-chairmen Stan Sluzas and Mike Petkus, and their capable committee.

MEMORIES:

Our members enjoyed the serenading by Cleveland members! Our welcoming committee at the banquet was our friend, Mrs. Susin. We sincerely thank her for presenting us with a beautiful statue of "Infant of Prague". Angie Besasaparis' lovely personality will always be remembered! Anna Mae Uznis was trying to convince everyone how sorry she was to miss the dance because of the board meeting. We understand that K. of L. business comes before pleasure! Does anyone know what happened to Adella Grebus and Frances Greggs of Columbus after the dance Saturday nite? Six Detroit fellows surprised us by arriving to the convention early Saturday morning. The Ambrose girls sang beautifully during the High Mass. Did Anne Klem return directly to New Jersey or was she strangled on another mountain? It was great seeing all our old friends and meeting many new ones.

Dottie

Pittsburgh, Pa.

COUNCIL 19

Our first summer outing was held at the Lithuanian Country Club on June 9th. The members enjoyed playing softball, badminton, volley ball, basket shooting and dancing. We had many guests from Council 62, including Walt Chinik, president of the district.

Our district will sponsor a swimming party next month. It will be held at a private farm in Cannonsburg, Pa. Eleanor Nober was the first to state she will attend the swimming party, and was given a box of "Snickers" by the president.

Many of our members attended the wedding of Joan Lesutis who was married last month. We wish Joan and her husband much happiness in their wedded life.

Bill Kolicius is sojourning in Arizona this summer but expects to be back in time to attend the national convention. Sally and Ann Skrabis attended their cousin's wedding in Brockton, Mass., together with their folks, last month. While visiting New England they had the pleasure of meeting and talking with Father Saulenas of Brockton and Phyllis Grendal, asst. editor of VYTIS, S. Boston.

It was good to see Mr. and Mrs. Tony Piles at the get-together last month. Welcome back!

SNOOPIN SAL

Chicago, Ill.

COUNCIL 36

Šių metų gegužės 28 d. mūsų kuopos nariai ir sportininkai turėjo progos susipažinti su atvykusiais svečiais-sportininkais iš Dayton, Ohio ir Detroit, Michigan; taip pat ir su Chicago visų kuopų sportininkais Lietuvos Vyčių name. Tai buvo linksmas ir malonus susipažinimo vakaras. "Bowling" rungtynės įvyko sekmdienį, gegužės mėnesio 29 d.

Visi žaidėjai buvo gerai pasiruošę laimėti šias rungtynes. Vėliau paaiškėjo, kad mūsų kuopa pralenkė visus, laimėdama I-mą ir II-rą vietą. Ant I-mo "team" buvo šie lošėjai: Pauline Sutkus, Ernest Sutkus, Joseph Sarockas, John Macievic ir Walter Michiels. Šie laimėjo I-mą vietą. Ant II-ro "team": Helen Paulius, Lillian Plack, Sophie Zukas, John Paulius ir John Meizis. Antra grupė žaidėjų užėmė II-rą vietą.

Dovana — "Trophy" buvo iškilmingai įteikta per vakarienę, kuri įvyko Vyčių name 2451 W. 47th Street. Visi džiaugsmingai sveikino "bowling" laimėtojus. Garbė mūsų laimėtojams, kuriems buvo įteikta "trophy", kaip pergalės ženklas.

Kalbant apie sportą turiu priminti, kad mūsų kuopa yra suorganizavusi įvairias sporto rūšis dėl vyrų ir mergaičių. Šiam darbui daug pasidarbavo Mr. Steve Kane ir Joseph Sa-

ĮTEIKTOJI KARDINOLUI FRANCIS SPELLMAN VAZA.

Stovi iš kairė pirmoje eilėje: BALF'o Pirmininkas Kun. Dr. J. B. Končius, tremtinių atstovė Valerija Barmienė, įteikianti adresą, Kardinolo atstovai, jo asmens sekretorius pralotas Murphy ir Vyskupas Ryan. Viena vazos figura atvaizduoja mūsų šventąjį Kazimierą, Lietuvos Karalaitį ir Vyčių Patroną. Jo šventę, kovo 4 d., lietuviai pamaldžiai apvaikščioja ir meldžiasi prašydami Jo užtarymo, paguodos ir sustiprinimo nelygioje kovoje dėl savo Tėvynės laisvės atstatymo. Už vazos stovi tremtinių vaikučiai ir tremtinės mergaitės Brokaitės.

rockas. Jie užima pirmininkų vietą. Taip pat yra išrinkti ir kiti valdybos nariai: "business" sekretorius Frank Petkūnas, finansų sekretorė Jennie Bender ir "executive treasurer" Mr. Kostas Zaromskis ir Mr. Antanas Kass. Valdyba daug darbuojasi ir visi sporto reikalai sekasi gana gerai.

Nekalbant vien apie sportą, mūsų kuopa dar pasižymėjo laimėdama I-mą vietą, prirašydama daugiausia narių per šį naujų narių vaju, kuris tęsėsi nuo spalio 1 d. iki balandžio mėnesio 24 d. Prie mūsų kuopos buvo prirašyta 61 naujas narys. Viena iš mūsų kuopos maloni, darbšti ir daug žadanti ateičiai narė Mrs. Frances Macievicienė prirašė 17 naujų narių. Antra taip pat yra labai daug pasidarbavusi per ilgus metus mūsų kuopai tai Peggy Zakaras. Ji laimėjo II-rą vietą, prirašydama 13 naujų narių. Trečią vietą užėmė Lucelle Joslin, prirašydama 6 naujus narius.

Turiu dar priminti, kad ši kuopa gal pati pirmoji, kuri suorganizavo jaunamečių kuopą. Jau turi virš 100 narių. Su šiais jaunamečiais labai daug darbuojasi Peggy Zakaras, Frances Macievic, ir Helen Sirvinskienė. Jaunamečių kuopa gražiai

darbuojasi, ruošia pasilinksminimus ir kitas pramogėles. Vienas iš tų pasilinksminimų įvyks birželio 18 d. vyčių salėje 2451 W. 47th St., Chicago, Ill.

Kadangi mūsų kuopa turi tokį didelį skaičių energingų ir darbščių narių, tai šį ateinantį rudenį, 1949 m. lapkričio 5 d., yra ruošiamas didžiausias ir pasekmingiausias visoje mūsų kuopos istorijoje šokių vakaras (dance). Komisiją dėl šių šokių sudaro: Mr. Joseph Paplauskas — pirmininkas; Mr. Steve Kane, Mrs. Antoinette Sarockas, Mr. Antanas Zilis, Adolfas Staišiūnas, John Meizis, Cecelia Paurazas, Leonor Janušauskas ir Stephany Kriščiūnas. Jau iš anksto ši komisija kviečia visas Chicago kuopas prisiminti šią didžiulę dieną ir atsilankyti į Dariaus ir Girėno salę. Apie šį šokį daugiau naujienų bus paskelbta vėliau. Bet dabar greitai laiku turi įvykti mūsų kuopos pasilinksminimas-piknikas.

Dėl šio kuopos pasilinksminimo — (pikniko), daug deda pastangų Joseph Paplauskas, Adolfas Staišiūnas, John Meizis, Antoinette Sarockas, John Petrusis ir Antanas Petrusis.

Vytė Anelė Stumbris

Naujos Anglijos Vyčiams

BRANGŪS VYČIAI

Malonėkite man šia proga užleisti nors mažą dalį mūsų organo, išreikšti padėkos žodį už jūsų pasitikėjimą, mane išrenkant Naujosios Anglijos Vyčių pirmininku.

Nors nesu tikras, kad sugebėsiu tą darbą pilnai atlikti, bet stengsiuosi, kiek galėdamas sąžiningai ir vytiškai savo pareigas eiti.

Pirmiausia prašau visų Naujosios Anglijos Vyčių Apskritis kuopų narių paramos, be kurios darbas bus daug sunkesnis ir nesėkmingas. Tai gi, iš anksto noriu padėkoti už jūsų paramą.

Mūsų pareiga šiais laikais, kaip jūs gerai žinote, yra pagelbėti mūsų tėvynei, Lietuvai, kuri persekiojama žiauraus priešo.

Mes, kaip vyčiai amerikiečiai, turime daug galios dirbti dėl Lietuvos išlaisvinimo ir tėvų kalbos išlaikymo. Todėl aš kreipiuosi į jus visus prašydamas, kad jūs neužmirštumėt mūsų didžiausio darbo. Palalkykime tėvų kalbą ir dirbkime Lietuvos labui.

Turime kviesti į talką naujai atvykusį jaunimą iš tremties, kuris mums galės geriau išaiškinti reikalingumą išlaikyti lietuviybę.

Atlikdami tą pareigą, mes atsielsime savo tikslą, nes dirbsime pagal savo obalsį "Dievui ir Tėvynei".

Bronius Kudirka,

N. Anglijos Vyčių pirmininkas.

BRAVO CHICAGO — for making annual K. of L. Day this year an occasion for a huge demonstration in behalf of suffering Lithuania. Prominent Lithuanians and numerous government officials participated in the rally at Vytatas Grove calling attention to the thousands of its exiled citizens in Siberia. Much credit is due to the Publicity Committee, and its director, Peter Butkus, for sending out the carefully prepared resolutions and press releases weeks in advance.

WE ARE VERY PROUD of the Massachusetts K. of L. membership who have contributed their efforts toward enactment of an Act requiring the teaching of the Lithuanian language in Massachusetts public high schools where 25 or more pupils request it. Next step: To make use of this Act. All requests must be in before August first. Which K. of L. members will help round up the first such classes?

CONGRATULATIONS TO PROVIDENCE COUNCIL for looking after the interests of the organization. Council 103 has sent a resolution to members of both houses of Congress urging opposition to the proposed increase in 2nd Class

Detroit, Mich.

COUNCIL 102

Our team returned from Chicago, with slightly deflated egos, and no trophy! Although, we put forth our best efforts, we were no match for C-36, who walked away with the honors. However, two of our members managed to win prizes! Terry Zaliagiris hit the high three for girls and Ray rolled the high single for men. We wish to extend our thanks to the Chicago district for a wonderful week-end.

Our own bowling banquet took place in high style late in May. Last year's officers did a splendid job. Everyone enjoyed the dinner. Those who stayed, after the dinner had a very gay time in our private room, with refreshments and music for dancing.

New officers elected for the coming season are Ray Medonis, president; Joe Bukanoski, vice-president; Aldona Nausedas, secretary; and George Sinkus, treasurer. All non-bowlers, let's sign up for the next year. We're expecting a big season. Just submit your name to one of the officers as soon as possible.

Attendance at our meetings has increased to such an extent that J Sakal was compelled to sit on a wastepaper basket turned upside down at the June meeting. Among the new members accepted were Rev. Joseph Kluonius, who was awarded an honorary membership into our council. Father Joe, a recent arrival from

11235
NAUJOJI AUSRA-GR
7029 S. CALIFORNIA AVE.
CHICAGO 29, ILL.

Europe, is picking up the English language very rapidly; also, Ed Medonis, Ed Nausedas, Eileen Stankunas, Valencia Stepulonis, Beatrice Walls and Ed Zilinskas. Don't forget the Membership Drive. It is still in full swing and very member is commissioned to bring in at least one new member.

Father's Day was celebrated by receiving Communion in a body, followed by a breakfast in the church hall. The very capable committee consisted of Edna Klurens, Anne Yursis and Frank Peterson.

Plans for the Ohio-Michigan District Convention, on the week-end of October 29th are already being made with two new enthusiastic members being added to the committee, namely, Hank Rigalski and Ray Petcavage.

Ray and Al

K. of L. Calendar

JULY 23 — Great Neck (109)
Dance.

AUGUST 19-21 — Marianapolis,
Thompson, Conn., K. of L.
Leadership Course.

SEPTEMBER 17 — Brooklyn (41)
Dance.

SEPTEMBER 24-25 — New England
District Convention. Worcester
(116) host.

OCTOBER 29-30 — Ohio-Michigan
District Convention. Detroit
(102) host.

NOVEMBER 5 — Chicago (36)
Dance.

postage rates. The increase, the resolution stated, "would result in hampering and more probably dissolving not only this Catholic magazine (VYTIS), but many others in this country which fearlessly carry on the fight against the enemies of our Church and Country".

Tremtiniai džiovininkai šiandien reikalingi mūsų skubios pagelbos. Aukas siųskite United Lithuanian Relief Fund of America, Inc. 105 Grand St., Brooklyn 11, N. Y.

Įsigykite Konstituciją

Lietuvos Vyčių naujos konstitucijos jau išėjo iš spaudos. Patartina kad visi nariai ją įsigytų ir su ja susipažintų. Ypač svarbu kad naujai įsirašantieji nariai būtų ją atydžiai perskaitę pirm negu jie būna prisaiškinti ir oficialiai priimti organizacijon.

Su konstitucijų užsakymais prašau kreiptis tiesiog į mane. Knygelės kainuoja po 25
Anna Mae Uznis,
Finansų Sekretorė.